

PRODROMUS
IN
LEXICON
HEBRÆO-CHALDÆO-BIBLICUM.

Quo Commentarius etiam perpetuus, & Clavis

SACRÆ SCRIPTURÆ

CONTINETUR.

ORDINE ENIM ALPHABETICO EXHIBET

PRIMO.

Tum *Radices Hebræas*, & *Chaldaeas*, tum omnes alias Voces *Primitivas*, *Derivativas*, & *Formas* unà cum *Præfixis*, & *Affixis* in Sacro Codice Veteris Testamenti occurrentes.

SECUNDO.

Exhibet 18600. integros Versiculos Hebræos cum sua Interpretatione Latina: Omnes etiam Versiones, quæ in Bibliis Polyglottis habentur: Versiones Hieronymi, Persicam, & Pagnini, nec non & Thargum Rab. Jonath. *BEN-UZIEL*.

TERTIO.

Annotationes tam respectu Linguæ, & Idiotismorum Hebræorum, quàm respectu sensus singulorum versiculorum, qui in hoc opere interpretantur.

QUARTO.

Sufficientem Analysim Grammaticam in singulas voces Alphabeticas, in usum eorum, qui Linguam Sanctam proprio Marte discere voluerint.

AUTHORE

P. D. CASIMIRO CORREALE,

SURRENTINO,

Sacri, atque Regalis Archicœnobii Casinensis Professo.

NEAPOLI MDCCLXIII.

EXCUDEBAT JOSEPH RAYMUNDUS

SUPERIORUM FACULTATE.

PRÆFATIO
AD BENEVOLUM LECTOREM

Et Scopus Auctoris.

UM primùm animum ad ſcribendum contuli, illud unum ob oculos habui, quo pacto poſſem, quà vià ſtudioſæ Juventuti ferre opem, ut difficultatibus præcipuis amotis, promptior, expeditiorque fieret in Lingua Hebræa addiſcenda, quæ quantæ ſit utilitatis, imo & neceſſitatis pro vera Sacrarum Scripturarum intelligentia, verbis demonſtrare non eſt opus, cùm uno ore fateantur Eruditi omnes, in primiſque Sanctus Hieronymus, qui in Comment. in cap. 22. Jer. inter alia hæc habet: *Et cætera, quæ ita inter ſe diſſipata ſunt, atque confuſa, ut abſque veritate Hebraicæ Lectionis nullam intelligentiam habeant*. Et in Epiſtola ad Suniam, & Fretelam: *Sicut autem in Novo Teſtamento, ſi quando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci Sermonis, quo Novum ſcriptum eſt Inſtrumentum: ita in Veteri Teſtamento, ſi quando inter Græcos, Latinoſque diverſitas eſt, ad Hebraicam recurrimus veritatem, ut quidquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in rivulis*. Cur verò Septuaginta Interpretes omnia loca Hebraica dilucidè in Græcum non tranſtulerint, rationem aſſignat idem Hieronymus in Procemio quæſtionum, ſive Traditionum Hebraicarum in Geneſim, his verbis: *Neque verò Septuaginta Interpretum, ut invidi latrant, errores arguimus: nec noſtrum laborem illorum reprehenſionem putamus: cum illi Ptolemæo Regi Alexandriæ, myſtica quæque in ſcripturis ſanctis prodere noluerint, & maxime*

ea , quæ Christi Adventum pollicebantur ; ne viderentur Judæi, & alterum Deum colere : quos ille Platonis Sectator magni icciro faciebat , quia unum Deum colere dicerentur.

Et quia experientiâ propriâ cognoveram id , quod Tyronibus vehementer negotium facessit , præcipue positum esse in investigatione Thematis , in quam tanquam in scopulum illidentes, fracti animo, ulterius progredi non audent ; operæpretium me facturum arbitrabar , si Lexicon Hebræo-Alphabeticum ad instar Lexici Schreveliani in gratiam Juventutis componerem, in quo omnes voces , atque eodem modo, quo in sacro Codice continentur , exhiberem , adjunctâ singulis earum suâ Interpretatione Latinâ. Operi manum admovi, laborabam, crescebat opus ; quod, ni me mea fallit opinio, suam hoc etiam modo habuisset utilitatem ; nam licet præstantes doctrinâ viri , Gulielmus scilicet Robertsonus, Joannes Leusden , Marinus Brixiensis , & Henricus Opitius hoc idem argumentum eruditissimè pertractarunt ; quoad dispositionem tamen Vocum singularum , ut ex inferius dicendis patebit, non erant cum hoc Opere comparandi.

Sed, sicut Deo Opt. Max. (qui dat *Velle* , & *Perficere*) placuit, aliud mihi venit in mentem , nempe istiusmodi Lexico eos tantummodo posse uti , qui Linguæ Sanctæ operam dare vellent, eosdemque sterilem, ut ita dicam, inde percipere posse cognitionem ; cœteris verò nihil esse inde sperandum. Quare rebus maturè perpensis, aliam mihi ineundam esse rationem cognovi , si Literariæ Reipublicæ , quod mihi erat in votis, gratificari cuperem. Deterrebant me tamen nimius labor, fracta jam valetudo, & ingravescens ætas, maxime quia unus non sufficit omnibus.

Hoc ut intellexit Illustrissimus, ac Reverendissimus Pater Dominus Antonius Capece hujus Sacri , atque Regalis Archicœnobii Abbas , statim modis omnibus , librorum scilicet copiâ, Amanuensium auxilio, adhortationibus continuis, omnique majori, quo poterat studio, me juvare cœpit , ut ab

ab incæpto labore non desisterem ; idque non modo propter ingentem ejus erga me benevolentiam , quâ à teneris unguiculis , ut Græci dicunt , me prosecutus erat , verumetiam ut hujus Monasterii Alumnos incitaret ad conjungendum cum Philosophicis, Theologicisque Disciplinis etiam Linguas Orientales. Stantibus his , quid facto opus erat ? Debebam respicere retrò , postquam misissem manum ad aratrum ? Debebam admonitionibus ejus dare locum , qui fuit olim meus MAGISTER , (ipsi enim debeo Theologiæ Dogmaticæ studia), nunc verò ET DOMINUS ? Absit : Religio semper mihi fuit ad ejus me conformare voluntatem , à quo sine ingrati animi notâ dissentire non poteram ; & quia tanta est magnitudo suorum in me meritorum , ut pro ipso vitam profundere non dubitaverim .

Rebus igitur ita se habentibus, nullam in novo excogitato opere suscipiendo interposui moram , in quo quid postea præstiterim, ex sequentibus Prolegomenis , & Capitulis facile intelliges. Sit igitur :

PROLEGOMENON I.

De Literis , sive Consonis .

Licet una litera , sive consona cum suis punctis vocalibus conjuncta , integram in lingua Hebræa non constituat vocem, necesse fuit tamen de singulis seorsum sumtis, atque ordine Alphabetico, pauca dicere: Puta, quænam sit singularum Figura : Quodnam nomen : Quænam pronunciatio : Quare sic dictæ: Quando sint Heemanthicæ: Quando Characteristicæ , sive Formativæ Conjugationum , & temporum : Quid præstent cùm aliis vocibus sunt præfixæ , vel affixæ : Quando sint Relativæ : Quando Interrogativæ : Quando Euphonicæ: Quando Emphaticæ: Quando Locales: Quando Paragogicæ: Quando Copulativæ. Quandò Conversivæ ; ac tandem quænam sit singularum potestas in numeris.

LI-

LITERARUM HEBRAICARUM.

Numerus, & Ordo	Figura.	Nomen.	Pronunciatio.
1	א	אָלֶף Aleph	Spiritus tenuis, sive lenis (')Græcorum. idem quod Græc. χ
2	בּ	בֵּית Beth, *vel* Bheth	bh. *Cum puncto* בּ b.
3	ג	גִּימֶל Gimel, *vel* Ghimel	gh גּ g.
4	ד	דָּלֶת Daleth, *vel* Dhaleth	dh. דּ d.
5	ה	הֵא He	h.
6	ו	וָו Vau	v.
7	ז	זַיִן Sain, *vel* Zain	ſ. *Alii* z.
8	ח	חֵית Heth, *vel* Cheth	h. *Alii* ch.
9	ט	טֵית Teth.	t.
10	י	יוֹד Jodh, Jod, Joth	j.
11	ך כ	כַּף Kaph, *vel* Chaph	ch. כּ k.
12	ל	לָמֶד Lamedh, *vel* Lamed	l.
13	ם מ	מֵם Mem.	m.
14	ן נ	נוּן Nun	n.
15	ס	סָמֶךְ Samech	ſ.
16	ע	עַיִן Hain, Aiin, Gnaiin	h. *Alii*, a. *Alii* Gn.
17	ף פ	פֵּה Pheh, *vel* Peh	ph. פּ p.
18	ץ צ	צָדִי Tzadè, *vel* Tſadè.	tz. *Alii* tſ. ſ
19	ק	קוֹף Koph, *vel* Qoph	K. q.
20	ר	רֵישׁ Reſch, *vel* Reſc.	r.

Numerus, & Ordo	Figura.	Nomen.	Pronunciatio.
21	שׁ	שִׁין Schin, *vel* Scin	ſch. *Alii* ſc. *Alii* s
22	שׂ	שִׂין Sin	ſ.
23	ת	תָו Thau, *vel* Tau	th. *Cum puncto* תּ t

PROLEGOMENON II.

De punctis Vocalibus.

IN punctis etiam vocalibus duo præcipue notanda fuerunt, quando ſcilicet unum commutetur cum alio ratione accentus, ut אָבָד *Abbàdh* cum Kametz (ָ) ſub ב pro אָבַד cum Pathach (ַ), ratione accentus Athnach (֑). Vel ratione literarum, ſive conſonarum, ut מְבָרֵךְ *Mebbarèch* cum Kametz (ָ) ſub ב pro מְבַרֵּךְ *Mebbarrèch* cum Pathach (ַ), & cum Dagheſch (ּ) in ventre ר, unde excluditur, & compenſatur per Kametz (ָ) vocalem longam ſub ב.

PROLEGOMENON III.

De Accentibus.

ACcentus verò, quod attinet, illos tantummodo obſervavi, qui inſerviunt, vel ad legitimam pronunciationem cujuſque vocis, ut חָנֵּנִי *Honnèni*, & non *Hannèni*. Vel ad diſtinctionem ſententiæ in certa membra, & Periodos; ut אָבָד *Abbàdh* cum Kametz (ָ) ſub ב, quæ propter Accentum Athnach (֑) diſtinguit unum ſententiæ membrum ab alio, pro אָבַד cum Pathach (ַ), quæ non diſtinguit membrum Sententiæ, quia Accentu diſtinguenti caret.

C A P. I.

De Vocum dispositione.

N U M. I.

ORdine Alphabetico disposui voces omnes Hebraicas, & Chaldaicas, quæ in Sacro Textu continentur, sive istæ sint Radices, sive sint Voces derivatæ, & Formæ, vel Voces compositæ, quæ à Radicibus ipsis derivantur: ita ut sufficiat nosse tantummodo ordinem Alphabeticum literarum, sive consonarum Hebraicarum, (quod Spatio unius horæ addisci potest) ad hoc ut inveniatur in hoc nostro Lexico quælibet ex Vocibus, quæ in Sacro Textu continentur.

N U M. II.

Eodem Alphabetico ordine disposui Voces omnes, quæ præfixam habent Literam ו *Vau*, (quæ numerum conficiunt quindecim ferè millium), idque non tantum, ut facillime inveniri possint, sed (quod utilius est) ut per earum Analysim à Tyronibus cognoscatur, quando prædicta Litera ו *Vau* sit Copulativa, ut וְיֹאמַר Vejòmer, *Et dicet;* & quando sit Conversiva, ut וַיֹּאמֶר Vaijòmer. *Et dixit:* Quâ etiam ratione habens sub se Pathach (-), convertat Præteritum in Futurum, ut וַהֲרָגֻנִי Vaharaghàni: *Et occidet me*, 3. Reg. 18. 12. Et futurum non convertat in præteritum, ut וַאֲדַבְּרָה Vaadhabberàh, *Et loquar*, Genes. 18. 32. Item, quare habeat sub se punctum Kametz (ּ), ut וָלֵב Valebh, *Et cor* 1. Paralip. 12. 33. Quare habeat punctum Tzere (-), ut וֵאלֹהֵי Velohè, *Et Dii; Et Deus*, Genes. 24. 3. Et quare habeat punctum Sægol (ּ) ut וֶאֱמוּנָה Veemunàh, *Et fides, veritas*. Psalm. 118. 75. vel 119. 75. Quare etiam habeat punctum Chirec (·), ut וִידֻעִים Vidhuhìm, *Et noti*. Deuter.

ter. 1. 13. Et quare habeat punctum Schurek (וּ), ut וּבִנְךָ Ubhinchà, *Et filius tuus*, Exod. 20. 10. & וּלְאִמּוֹ Uleimmò, *Et matri ejus*, *ipsius*, *illius*, *suæ*, Levit. 21. 11. &c. quæ omnia ab aliis, tanquam superflua, ut dicunt, sed, ut ego opinor, potius, ut improbum laborem devitarent, sunt prætermissa.

Num. III.

Quamvis שׂ *Sin* proprie non sit litera Hebraica, sed irreptitia pro litera ס *Samech*, ut patet ex facto Ephratæorum. Judic. 12. Voces tamen omnes, quæ à litera שׂ *Sin* incipiunt, posui post voces incipientes à litera שׁ *Schin*, idque etiam, ut nullam pariant Tyronibus difficultatem, & facillime inveniantur.

Num. IV.

Item exhibentur Voces integræ, quæ utpote obscenæ ab Hebræis *honestatis causâ* commutatæ sunt cum aliis vocibus, ut עֲפָלִים Hapholìm, *Hæmorrhoides*, *mariscæ*, atque eodem tempore, servatoque Ordine Alphabetico, ponuntur suo loco Voces pro illis substitutæ, ut טְחֹרִים *Tehorìm*, quæ morbum denotat ani.

Num. V.

Exhibentur etiam Voces omnes Variantes, de quibus fusius Cap. X. Num. II. ut exempli gratia אָבוֹר pro אֱבֹר.

Num. VI.

Voces item omnes, quæ sunt cum Keri (∘) & Ketib,

 ex-

exhibentur, ut ſunt in Textu, atque ut habentur in Margine, de quibus etiam fuſius dicetur eodem Cap. X. Num. III.

Num. VII.

Voces, quæ in Sacro Codice ſcriptæ ſunt iiſdem litteris, ſeu Conſonis; &, vel ratione diverſarum Radicum, ut בָּנוּ *Bànu* à Radice בוא Bò *Venimus:* & בָּנוּ *Bànu* à Radice בָּנָה Banàh, *Extruxerunt*, *ædificarunt;* Vel ratione diverſarum ſignificationum unius, atque ejuſdem Radicis, ut בְּנוֹת *Benòth* à 1. ſignificatione Radicis בָּנָה Banàh, *Extruere*, *ædificare:* & à 3. ſignif. ejuſdem Radicis בָּנָה Banàh *Filiæ;* Vel ratione diverſorum punctorum vocalium, etſi ab eadem Radice, & ſignificatione, ut בְּנוֹ Benò, *Filius ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſuus:* & בָּנָיו Banàu, *Filii ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſui*, numeri pluralis; res diverſas ſignificant: omnes ſimul, atque columnâ eâdem exhibentur, uti habes in literis Ψ, φ: attributâ ſingulis ipſarum unâ ex literis Alphabeti Latini, pro cauſis aſſignandis Cap. X. Num. IV.

Ψ {
בָּנוּ a. *Venimus*.
בָּנוּ b. *Extruxerunt*, *ædificarunt*.
בְּנוֹ c. *Filius ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſuus*.
בָּנָיו d. *Filii ejus*, *ipſius*, *illius*, *ſui*.

φ {
בנות a. *Extruere*, *ædificare*.
בְּנוֹת b. *Filiæ*. Numer. plur.

Num. VIII.

✠ Quia verò in hoc noſtro Lexico afferuntur integri Verſiculi Hebraici, & Chaldaici, ut dicetur Cap. VI. Num. I. & horum Voces neceſſariò excurrere debent uſque ad marginem;

nem ; ne istæ aliquam parerent Lectori difficultatem ; Voces omnes Ordine Alphabetico dispositæ (exceptis Radicibus , de quibus dicetur Cap. III.) notantur in margine cum uno Asterisco ✠ , ut habes hic ; ut hac ratione Voces Alphabeticæ à non Alphabeticis distinguantur .

C A P. II.

De Lectione vocum Hebraicarum Literis Latinis .

VOces singulæ , quæ Hebraicè leguntur juxta regulas traditas in Prolegomeno I , leguntur etiam literis Latinis, ut cognoscere possint genuinam ipsarum pronunciationem cùm Tyrones , tùm qui Linguæ Hebraicæ non navarunt operam .

C A P. III.

De Radicibus .

N u m. I.

UNicuique Voci Ordine Alphabetico dispositæ sua tribuitur Radix , ex qua derivatur .

N u m. II.

Cùm verò una ex Vocibus Ordine Alphabetico dispositis plures habeat significationes , dicitur statim ex qua significatione Radicis Vox illa sit sumpta , ut habes in voce אַב a. *Abb :* Hoc modo innotescit ratio diversarum interpretationum , orta vel ex defectu punctorum Vocalium , sine quibus antea legebatur ; Vel ex similitudine literarum : Unam enim , eamdemque vocem alii derivarunt , vel à diversa Radice , vel à diversa significatione unius , atque ejusdem Radicis , ut dictum est Cap. I. Num. VII. Vel legerunt cum diversis punctis vocalibus , ut habes in voce בְּרוֹשִׁם Beroschìm,

ſchìm, *Abietes;* quam Septuaginta acceperunt à Radice ראש *Ròſch*, & legentes בְּרוֹשָׁם *Beroſchàm* cum Kametz (ָ) pro Chirech (ִ) ſub litera שׁ *Schin* in Pſalm. 103. 17. vel 104. 17. verterunt: *Dux eſt eorum*, acſi dicerent: *In capite eorum*.

N u m. III.

✠ Cùm una ex Vocibus Ordine Alphabetico diſpoſitis ſit ipſa Radix, in margine ponuntur duo Aſteriſci per interpoſitas lineas in unum colligati, ut hic vides ✠: Hoc modo ſtatim, & primo intuitu intelligitur Vocem illam eſſe unam ex Radicibus, & per duplicem Aſteriſcum à cœteris Vocibus Alphabeticis uno tantùm Aſteriſco ſignatis (ut Cap. I. Num VIII.) diſtinguitur.

N u m. IV.

Cùm verò una ex Radicibus, ſive Vocibus in margine ſignatis duplici Aſteriſco, ut dixi numero antecedenti, plures habeat ſignificationes; tum ſub ipſa ponuntur omnes ipſius ſignificationes, ut habes in Radice אָבָה a. *Abbàb*.

N u m. V.

Quia Radix אָלָה *Alàb*, unde אֱלֹהַּ Eloàh, *Deus*, in Concordantiis ponitur ſeorſum ab alia Radice אלה *Alàb*, quæ plures habet ſignificationes: ad evitandam confuſionem, poſt Radicem אָלָה *Alàb*, unde ſcilicet אֱלֹהַּ *Eloàb* nomen *Dei*, ſtatim ſubjungitur unus Aſteriſcus ✠; & poſt aliam Radicem אָלָה *Alàb*, quæ plures habet ſignificationes, immediatè etiam ponuntur duo Aſteriſci, ut vides hic ✠ ✠; Deinde in aſſignanda Radice ſingulis Vocibus, quæ ſignificant *Deum*, & derivantur à Radice אָלָה *Alàb*, unde nomen *Dei* אֱלֹהַּ *Eloàb*, po-

ponitur exempli gratia ſic: אֱלֹהַּ c. Eloàh, *R.* אָלַהּ ✠ Alàh. *Deus*. In Vocibus verò, quæ derivantur ab alia Radice אָלַהּ *Alàh*, quæ plures habet ſignificationes, ut ſupra; ponitur, exempli gratia ſic: אָלֹה d. Alòh. *R.* אָלָח ✠✠ Alàh, ex 5. ſignificatione, *Execrari*, *execrando*. Atque hoc modo per unum, vel duplicem Aſteriſcum Radici immediatè ſubjunctum, intelligitur ſtatim ad utram ex duabus Radicibus, uno vel duplici Aſteriſco ſignatis, pertineat vox, quæ forte præ oculis habebitur.

NUM. VI.

Obſervantur etiam Voces, quæ derivantur à Radicibus in Lingua Hebraica quidem deperditis; ſed in Syriaca, Samaritana, & Arabica, cuſtoditis.

CAP. IV.

De lectione Radicum Hebraicarum Literis Latinis.

QUemadmodum Voces ſingulæ, ut dictum eſt Cap. II. ita & Radices Hebraicæ leguntur Literis Latinis: ſive ſint in Ordine Alphabetico, ſive ſint poſt ſua derivata.

CAP. V.

De interpretatione vocum.

NUM. I.

UNicuique Voci Hebraicæ Ordine Alphabetico diſpoſitæ ſua tribuitur Interpretatio Latina, ſervatâ proprietate Radicis, ex qua derivatur; eique poſtea ſubjungitur alia Inter-

terpretatio, unde clariùs sensus eruatur: Exempli gratia, Vox הָעֹלָה *Haboláh* primùm vertitur *ascensio*, quia derivatur à 1. significatione *R.* עָלָה *Ascendit;* deinde eidem voci הָעֹלָה *Haboláh* subjungitur *Holocaustum* (sic enim vertunt omnes Interpretes) quia Holocaustum cum comburebatur, fumus sursum ascendebat. Sic etiam vox חֵטְא *Hèt* significat *Peccatum*, & per metonymiam sumitur frequenter pro *Sacrificio*, *Victima*, *Oblatione*, quæ offerebatur pro peccato.

NUM. II.

Cùm verò una, eademque vox (habità ratione diversarum Radicum, à quibus derivari posset) in uno eodemque Versiculo posset diversimodè interpretari; tunc eidem Voci tribuuntur suæ diversæ Radices, & postea subjunguntur diversæ Interpretationes, exempli gratia: Vox הַיּוֹנָה *Haijonàh* derivatur à Radice יָוַן *Javàn*, & à Radice יָנָה *Janàh*, & postea respectu Radicis יָוַן *Javen*, interpretatur, *Columba*, & respectu Radicis יָנָה *Janàh*, interpretatur *Opprimens*. Atque hoc modo fit, quod docet Hieronymus in Cap. I. Michææ; ubi sic habet: *Incumbit necessitas ita interpretari Scripturas, quemadmodum leguntur in Ecclesia, & nihilominus Hebraicam non omittere veritatem*. Vel in Annotationibus illius Versiculi, in quo Vox plures admittit interpretationes, assignantur rationes diversarum interpretationum, ut habes de Voce יִדֹּדוּן *Iddòdhun*, de qua dicetur in Annotationibus Versiculi, qui est sub voce וּנְוַת *Unevàth*, in quo Versiculo Vox יִדֹּדוּן *Iddòdhun* primùm interpretatur.

NUM. III.

Quando una, eademque Vox (licet ab una, eademque Radice, & significatione derivetur) diversas in diversis Sacri Co-

Codicis Verſiculis requirit interpretationes ; tunc eidem Voci tot diverſæ tribuuntur interpretationes , quot in Sacro Codice requirere videtur , ut habes in voce אֱלֹהִים *Elohìm*.

Num. IV.

Cùm Voces , quæ Ordine Alphabetico ſunt diſpoſitæ ; fuerint nomina propria , iiſdem etiam nominibus propriis tot diverſæ tribuuntur interpretationes , quot fuerint diverſæ Radices , à quibus prædicta nomina propria poſſent derivari , ut habes in nomine proprio אַבְנָה *Abbanàh* , quod interpretatur, *Lapideus: Ædificatio : Pater obſecro , nunc .*

Num. V.

Cùm una ex Vocibus Ordine Alphabetico diſpoſitis, (licet ab una , eademque Radice , & ſignificatione derivetur) ratione Præfixarum , ſive Literarum ſervilium , diverſos in diverſis Sacri Codicis Verſiculis faciat ſenſus , puta , *Status ; Motus ; Comparationis*, &c. tunc eidem Voci diverſæ tribuuntur interpretationes, ut habes in Voce בְּאֹהֶל a. Beòhel, *Ad, in tentorium: In tentorio ;* Et in Voce מֵאֵל a. Meèl, *A Deo; Præ Deo* . Sub eadem poſtea Voce, aut altera, quæ ipſi correſpondet per Citationem ; interpretantur plures Verſiculi Sacri Codicis cum ſuis diverſis ſenſibus. Qua de re dicetur Cap. VI. ſequenti .

CA-

CAP. VI.

De Versiculo Hebraico, vel Chaldaico cum suis diversis interpretationibus.

NUM. I.

SUb singulis Vocibus Ordine Alphabetico dispositis, vel immediatè, vel mediatè (scilicet per Citationes) interpretatur integer Versiculus, in quo pro prima vice unaquæque Vox reperitur in Sacro Codice, & primùm quidem *de Verbo ad Verbum*, ut habetur in Hebraica, vel Chaldaica Lingua respectivè, & juxta quinque regulas *de Interpretatione Vocum* Cap. V. traditas, ut cognoscatur proprietas Syntaxis Hebraicæ, (quem quidem interpretandi modum Hieronymus in Epistola ad Pammachium *De optimo genere interpretandi* vocat κακοζηλίαν) & postea idem Versiculus interpretatur Phrasi Latinâ, ut sensus inde facilius eruatur: Sic Hieronymus in Epistola ad Suniam, & Fretelam ait: *Et sciendum hanc esse regulam boni Interpretis, ut idioma alterius Linguæ, suæ Linguæ exprimat proprietate*, &c.

NUM. II.

Unicuique Versiculo, ut supra interpretato, subjunguntur interpretationes Sacrosanctæ Vulgatæ, & Hieronymi; Simul, si fuerint omninò similes; & seorsùm, si fuerint dissimiles.

NUM. III.

Subjunguntur etiam percelebres Versiones Græcæ τῶν Septuaginta ex duobus celeberrimis Codicibus, Romano scilicet & Manuscripto Alexandrino, ex æditione Joannis Breitingeri: Ipsæque pariter conjunctæ, cùm nulla inter eas intercesserit di-

diverſitas ; Si verò vel unicâ literâ fuerint diverſæ , ſubjunguntur ſeorſum , & loca diverſitatis notantur Aſteriſco * , ut à legentibus ſtatim deprehendantur .

NUM. IV.

Prædictæ Græcæ Verſiones Latinitate donantur .

NUM. V.

Pariter ſubjunguntur Verſiones Pagnini , & Ariæ Montani ; ſimul etiam , ſi fuerint ſimiles ; & ſeorſum , ſi aliqua fuerit inter eas diverſitas .

NUM. VI.

Præter prædictas ſubjungitur etiam Verſio Latina Paraphraſis Chaldaicæ ; Onkelos ſcilicet in toto Pentateucho , & Jonathan in cœteris Libris Sacris , uno , vel altero excepto .

NUM. VII.

Subjungitur etiam Thargum , ſive Verſio Latina Rab. Jonathan Ben-Uziel in Pentateuchum .

NUM. VIII.

Similiter ſubjungitur Interpretatio Latina Verſionis Syriacæ .

NUM. IX.

Subjungitur etiam Interpretatio Latina Verſionis Arabicæ .

Num. X.

Item Interpretatio Latina Textus, & Verſionis Samaritanæ ſubjungitur tantùm in Pentateucho, in quo habetur: Simul, cùm fuerint ſimiles, & ſeorſum, cùm aliqua fuerit inter eas diverſitas.

Num. XI.

Pariter ſubjungitur Translatio Latina Verſionis Æthiopicæ in Pſalmos, & Cantica, quæ ferè ſemper convenit cum Interpretatione Latina τῶν Septuaginta.

Num. XII.

Subjungitur tandem Interpretatio Latina Verſionis Perſicæ in Pentateuchum.

C A P. VII.

De Annotationibus.

HEbraico, vel Chaldaico Verſiculo, ut ſupra, interpretato, variiſque Verſionibus, & Paraphraſibus donato, ut demonſtratum eſt toto Capite VI. præcedenti, ſubjunguntur breves Annotationes, in quibus hæc præcipue obſervantur, nempe.

Num. I.

Obſervantur omnes Idiotiſmi, ſeu formulæ loquendi, quibus Hebræorum Syntaxis diverſa eſt à Syntaxi Latinorum; prout in unoquoque Verſiculo opus fuerit.

Num.

NUM. II.

Similiter obſervantur omnes figuræ, quæ vel in Voce ſola, vel in Periodo ſingulorum Verſiculorum occurrunt: atque omnium frequentiſſimæ ſunt Ellipſis, Enallage, & Pleonaſmus, quia tangunt omnes Orationis partes.

NUM. III.

Obſervantur Proprietates, & Natura omnium animalium, cujuſcumque ſint ſpeciei, quod non raró confert multùm ad veram Sacri Textus intelligentiam, ut habes in Voce קֹרֵא Korè *Perdix* Jerem. 17. 11.

NUM. IV.

Explicantur Pondera, & Pretia omnium nummorum Hebræorum, quorum ſit mentio in Sacro Codice.

NUM. V.

Item explicantur Menſuræ Solidorum, & Fluidorum quoad vaſa; & Menſuræ pariter Longitudinum: Omnia Loca, Provinciæ, Urbes: Omnes Arbores, Flores: Omnes Gemmæ, Idola, & quidquid aliud, cujus habetur mentio in Sacro Codice.

NUM. VI.

Poſt hæc, ad meliorem Sacri Textus intelligentiam, & præcipuè reſpectu ſenſus Literalis, afferuntur Teſtimonia Sanctorum Patrum, aliorumque Doctorum, & non raró etiam Hebræorum, dummodo ab Eccleſiæ Catholicæ Dogmatibus non diſſentiant.

C A P. VIII.

De Analysi Grammatica.

SUb qualibet Voce Ordine Alphabetico dispofita exhibetur Analyfis Grammatica Vocis ejufdem, in qua iterum obfervatur Radix, & fignificatio, unde Vox derivatur: deinde explicatur ratio Mutationis punctorum vocalium; Ratio etiam Defectus, Incrementi, aut Permutationis Literarum Confonarum, rerumque omnium, quæ animadverfione dignæ videntur.

C A P. VIIII.

De Interpretatione Buxtorfii.

SUb fingulis Vocibus Ordine Alphabetico difpofitis exhibetur Interpretatio Buxtorfii, unà cum Columna illius Radicis, fub qua Voces fingulæ habentur in ipfius Concordantiis, ita ut qui hoc noftro Lexico uti voluerint, habeant etiam integras Concordantias Buxtorfii Ordine Alphabetico difpofitas, cum ejufdem Interpretatione Latina Vocibus fingulis competente, nec non & modum facillimum confulendi eafdem Concordantias, fi libuerit.

C A P. X.

De Citatione Vocum inter fe.

QUatuor ob caufas, quæ declarantur quatuor fequentibus numeris, Voces in hoc noftro Lexico citantur. I. Ne crefceret in immenfum Opus. II. Ob Variantes ratione diverforum Codicum. III. Ob Variantes ratione Keri, & Ketibh. IV. Ut Facillime inveniatur Verficulus, cui Vox Citans correfpondet.

NUM.

N u m. I.

Quoniam unaquæque Vox Ordine Alphabetico diſpoſita; ut Cap. I. interpretatur ſemper in illo Sacri Codicis Verſiculo, in quo pro prima vice reperitur, ut dictum eſt Cap. VI. Num. I. Debuerunt neceſſariò omnes voces primi Verſiculi Geneſis interpretari in eodem primo Verſiculo. Cùm igitur ſub una Voce prædicti primi Verſiculi Geneſis, puta, ſub voce אֱלֹהִים *Elohìm* poſuiſſem omnes diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim, &c. ut Cap. VI. VII. VIII. & VIIII. demonſtratur: Si ſub aliis vocibus ejuſdem primi Verſiculi Geneſis, puta, ſub בְּרֵאשִׁית *Bereſchìth*, ſub בָּרָא *Barà* &c. iterum poſuiſſem diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim &c. quæ poſui ſub Voce אֱלֹהִים *Elohìm*, creviſſet in immenſum Opus, & res toties repetitæ eſſent Lectori prorſus inutiles: Quare exhibitis ſub voce אֱלֹהִים *Elohìm*, ut dixi, diverſis Interpretationibus, Annotationibus, Analyſi, &c. ſub aliis Vocibus primi Verſiculi Geneſis id tantummodo exhibetur, quod Voces illas ſpecialiter tangit, puta, Radix, Significatio, Interpretatio &c. quoad alia verò, nempe quoad diverſas Interpretationes, Annotationes &c. dicitur: *Vide* אֱלֹהִים Geneſ. 1. 1. Atque hâc Œconomicâ ratione proviſum eſt, ut unaquæque Vox Ordine Alphabetico diſpoſita habeat omnes diverſas Interpretationes, Annotationes, Analyſim, &c. dummodo Lector velit cum evolutione unius, vel alterius paginæ hujus noſtri Lexici illas inquirere; nihilque exhibetur ſuperflui, quod libri Molem, Typographiæ, & Emptionis impenſas augeret abſque ulla prorſus utilitate.

N u m. II.

Quiæ multæ Voces ratione quatuor literarum אהוי *Ebevì*, (quæ vocantur *quieſcentes*, eò quòd poſitæ in Voce ſine punctis Vocalibus, omnem valorem in pronunciando amittunt,

atque

atque otiosæ, ac si non essent existunt,) in diversis Codicibus diversimodè Scriptæ inveniuntur, ideſt, cum literis quiescentibus, & sine ipsis; hincque non rarò difficultas oriatur Tyronibus; ut cùm, Exempli gratia, inveniant in Codice (quem forte præ manibus habuerint) aliquam Vocem cum una ex literis quiescentibus, puta אָבוֹד *Abbòdh*, cum litera quiescenti ו *Vau*, quæ in Lexico extare deberet absque ipsa, nempe אָבֹד *Abbòdh*: Ne quid esset, quod Studiosam Juventutem retardare posset; In hoc nostro Lexico exhibui Voces ut habentur in Codicibus Briani Waltoni, & Everardi vander Hoogth, (quibus utpote correctioribus usus sum in hoc Opere concinnando,) & postea easdem Voces exhibui suo loco, servatoque Ordine Alphabetico, prout habentur in aliis Codicibus, Exempli gratia: Sub Voce אָבֹאָה *Abbòah* Interpretatus sum Versiculum Judic. 15. 1. Et quia hæc eadem Vox in aliis Codicibus invenitur scripta cum litera quiescenti ו *Vau*, nempe אָבוֹאָה *Abbòah*; exhibui suo loco, servatoque Ordine Alphabetico, etiam hanc Vocem cum Litera quiescenti ו *Vau*, in qua postea dico: אָבוֹאָה *Vide* אָבֹאָה. Atque ita feci de omnibus Vocibus variantibus, quas in legendo animadvertere potui. Sed quia maximus jam illarum numerus novorum Codicum impressione augeri semper poteſt, ideo debebit Lector hæc observare: Si non invenerit, Exempli gratia, vocem אָבוֹד *Abbòdh* cum quiescienti ו *Vau*, quærat אָבֹד *Abbòdh* absque quiescenti ו *Vau*, & inveniet. Et contra, si non invenerit Vocem אָבֹאָה *Abbòah* absque quiescent ו *Vau*, quærat אָבוֹאָה *Abbòah* cum quiescenti ו *Vau*, & inveniet; & sic de aliis quiescentibus, nempe א *Aleph*, ה *He*, (י) *Jod*; addendo tamen Voci, quam quæret, illa puncta vocalia, quæ sunt in voce, quam ob oculos habet: Quærit aliquis, Exempli gratia, Vocem אָאְמִין *Aamìn* cum Litera quiescenti (י) *Jod*, & invenire non poteſt, quærat eandem vocem absque Litera quiescenti (י) *Jod*, puta אָאְמִן *Aamìn*, sed tamen cum puncto vocali Chirech (ִ) sub litera מ *Mem*,

מ *Mem*, ut eſt in voce, quam ob oculos habet, & ſic inveniet.

Num. III.

Voces cum Kerì, & Ketibh ſunt & ipſæ ex numero Variantium; at id habent Speciale præ cœteris, quòd uno modo ſcriptæ ſunt in Textu, & alio modo in Margine: ego eas exhibui utroque modo, ſervato ſemper Ordine Alphabetico: Verſiculum tamen Interpretatus ſum, utplurimum ſub voce, quæ habetur in Textu: puta, ſub voce וְתָשֻׁבַח *Vethaſchùah*, ad quam poſtea remitto eam, quæ eſt in Margine, nempe וְתָשׁוּח *Vethaſchùah*; dicendo וְתָשׁוּח *Vide* וְתָשֻׁבַח.

Num. IV.

Et quia Voces, quæ in Sacro Codice ſcriptæ ſunt iiſdem Literis, ſeu Conſonis, omnes ſimul, atque Columnâ eâdem, ſervatoque Ordine Alphabetico exhibentur, attributâ ſingulis ipſarum unâ ex literis Alphabeti Latini, ut demonſtratum eſt Cap. I. Num. VII. Cum voluerit Lector invenire aliquam vocem cum una ex ſupradictis literis Alphabeti Latini ab alia Voce citatam; debebit illam quærere, cui ſignanter appoſita eſt talis Litera Alphabeti Latini, & non aliam, ut poſſit invenire integrum Verſiculum, cui Vox citans correſpondet: Exempli gratia, habet Lector hanc vocem וְאַחֲרִיתוֹ *Veaharithò* cum ſua Interpretatione Latina, nempe: *Et poſterius, noviſſimum ejus, ipſius, illius, ſuum*, ſub ipſa tamen Voce non habet Interpretationem integri Verſiculi Sacri Codicis ob rationes aſſignatas hoc eodem Cap. X. Num. I., ſed tantùm hanc Citationem, *Vide* אֹבֵד d. *Obbèdh*: ſi quærat hanc citationem אֹבֵד *Obbèdh* cum hac ſignanter Litera Alphabeti Latini, nempe d. In-

inveniet interpretationem integri Verſiculi Sacri Codicis , in quo ſunt voces וְאַחֲרִיתוֹ *Veabarithò* citans , & אֹבֵד d. citata ; intelligetque ad hunc Verſiculum pertinere Vocem citantem , nempe וְאַחֲרִיתוֹ *Veabarithò* . Si verò poſthabitâ propriâ Citatione אֹבֵד d. quærat אֹבַד e : Hæc vox אֹבַד e. licet conſtet iiſdem tribus Conſonis Hebraicis , ac אֹבֵד d. , quia tamen habet diverſa puncta Vocalia , & rem diverſam ſignificat , non correſpondet Verſiculo , in quo erat Vox Citans , nempe וְאַחֲרִיתוֹ , & ſic de ſingulis .

S C H O L I O N.

Voces indeclinabiles , & Nomina propria , nec non & omnes Voces , ſive Formæ Verbi הָיָה *Hajàb* , ponuntur ſuis locis , ſicut & cœteræ ; ſed tamen rarò citantur cum aliis Vocibus : quia enim deſunt in Concordantiis, cognoſcere non potui loca Sacri Codicis , in quibus pro prima vice inveniuntur, quod quidem neceſſarium erat , ut cum aliis Vocibus poſſent citari , ut patet ex Cap. VI. Num. I.

C A P. XI.

De Verſiculis qui per modum Scholion exhibentur .

QUoniam in Verſiculorum Interpretatione , de qua Cap. VI. , non fuit animus omnes , & ſingulos , qui in Sacro Codice continentur , interpretari ; ſed eos tantummodo , quos hoc Lexicon exigere videbatur : & contra , inter eos , quos non attigi , multi ſunt , qui diverſas admittere poſſunt Interpretationes : iſtorum quiſque per modum Scholion citatur ſub illa voce Hebraica , cujus cauſa poteſt Verſiculus diverſas admittere Interpretationes , ut intelligatur , & ipſum

ipſum etiam diverſimode poſſe interpretari: Exempli gratia: Jerem. 25. 38. & 46. 16. & Sophon. 3. 1. habetur hæc Vox הַיּוֹנָה *Haijonàh*, quæ derivata à Radice יָוֵן *Javèn*, ſignificat *Columbam*, unde in ſupradictis tribus locis primum interpretatus ſum cum Vulgat.: *A facie iræ Columbæ: A facie gladii Columbæ: Civitas Columba:* eam ſcilicet accipiendo tanquam Hieroglyphicum Linguæ Hebraicæ, ut ibidem demonſtratur: Poſtea derivando eandem Vocem הַיּוֹנָה *Haijonàh* à Radice יָנָה *Janàh*, interpretatus ſum: *Opprimens*, & prædictis tribus locis aliam interpretationem adjeci, nempe: *A facie iræ opprimentis: A facie gladii opprimentis: Væ Civitati opprimenti:* Sed quia eadem vox הַיּוֹנָה *Haijonàh* Jerem. cap. 50. 16. duplicem etiam admittit interpretationem, nempe: *Columba: Opprimens*: & mihi neceſſe non fuit hunc Verſiculum in hoc Lexico interpretari; ſub voce הַיּוֹנָה *Haijonàh*, cujus cauſa poteſt Verſiculus hic cap. 50. diverſas admittere Interpretationes, dicitur per modum Scholion: *Ita etiam intelligendus eſt locus Jer. cap.* 50. 16. & ſic de ſingulis.

C A P. XII.

De Idiotiſmis, ſeu Proprietatibus Linguæ Hebraicæ, & Chaldaicæ.

Circa Nomina Subſtantiva.

N U M. I.

IN conſtructione Subſtantivi cum Subſtantivo, Hebraice aliquando eſt Enallage, ſeu diſcrepantia Generis: Sic Abacuc 1. 16. וּמַאֲכָלוֹ בְּרִיאָה *Et cibus ejus opima*, ideſt, *Et cibus ejus opimus eſt:* Maſculinum cum fœminino.

Num. II.

In construᵭione Substantivi cum Adjeᵭivo eleganter ponunt Hebræi Substantivum cum una ex istis præpositionibus. ב *Beth*, מ *Mem*, מִן *Min*, ל *Lamed*. Sic Isa. 56. 9. כָּל־חַיְתוֹ בַּיָּעַר *Omnis bestia in Sylva*; ideſt, *omnes bestiæ Sylvestres*. Item ponunt Infinitum, sive Gerundium loco Nominis Adjeᵭivi: Sic Psalm. 37. 1. vel 38. 1. מִזְמוֹר לְהַזְכִּיר *Psalmus ad commemorandum*, ideſt, *Psalmus memorialis*. Item pro Adjeᵭivo utuntur Adverbio: Sic Proverb. 3. 25. כְּפַחַד פִּתְאֹם *A pavore repente*, ideſt, *à pavore repentino*.

Num. III.

Nomina Dominii, nempe אֱלֹהִים *Elohìm*, בַּעַל, *Bàhal*, אָדוֹן *Adhòn*, ponuntur in numero plurali cum antecedente singulari ad summam dignitatem, & honorem excellentissimum Personæ indicandum: Sic Genes. 2. 5. יְהוֹה אֱלֹהִים *Dominus Dii*, ideſt, *Dominus Deus*, pro יְהוִה אֱלֹהַּ. Sic Isa. 54. 5. בֹּעֲלַיִךְ עֹשַׂיִךְ *Domini tui*, *Factores tui*, ideſt, *Dominns tuus*, *Factor tuus*: De unico enim, & vero Deo loquitur Propheta. Sic Genes. 24. 9. תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם אֲדֹנָיו *Sub femore Abraham Dominorum suorum*, ideſt, *sub femore Abraham Domini sui*.

Num. IV.

Quandoque duobus Substantivis subjicitur Adjeᵭivum conveniens posteriori, cùm deberet convenire priori. Sic 1. Reg. 2. 4. קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים *Arcus fortium confractorum*, ideſt, *arcus fortium confractus*.

Num. V.

Per Ellipsin omittitur aliquando Substantivum, expresso tan-

tantùm Adjectivo : Sic Genes. 8. 5. בַּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ *In decimo*, *in uno mensis*, idest, *In decimo mense*, *in uno* (hoc est, in primo) *die mensis*. Item, cum Adjectivum fœmininum absolutè usurpatur; Sic Psalm. 12. 4. vel 13. 4. לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת גְּדֹלוֹת *Lingua loquens magnas*, idest, *lingua loquens magnos sermones*. Item omittitur Substantivum, cùm unum exprimitur alio subintellecto; Sic Job. 32. 19. הִנֵּה בִטְנִי כְּיַיִן *Ecce venter meus sicut vinum*, idest, *ecce venter meus* est *sicut* uter *vini*.

Num. VI.

Idem Substantivum geminatum, sed semel in Genitivo plurali positum, excellentiam in eo genere significat, & obtinet vim superlativi, quo carent Hebræi; sic: *Sancta Sanctorum*, idest, *Sanctissima*. *Cantica Canticorum*, idest, *excellentissimum Canticum*. *Vanitas vanitatum*; idest, *res vanissima*: quod loquendi genus non rarò locum habet etiam in diversis Substantivis: sic Dan. 11. 17. וּבַת הַנָּשִׁים *Et filiam fœminarum*, idest, *Et filiam pulcherrimam*.

Num. VII.

In Numeralibus repetitur nunc Substantivum, nunc Adjectivum, sic Genes. 5. 15. חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה *Quinque annis*, *& sexaginta annis*, idest, *Sexaginta quinque annis*. Et Num. 2. 9. מְאַת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף וְשֵׁשֶׁת־אֲלָפִים *Centum millia*, *& octoginta millia*, *& sex millia*, idest, *Centum octoginta sex millia*. Item, Substantivum continuò repetitum in numero singulari, distributionem denotat; aliud enim eorum est loco Adjectivi distributivi, quo Hebræi carent: sic Num. 17. 2. וְקַח מֵאִתָּם מַטֶּה מַטֶּה *Et accipe ab eis virgam virgam*, idest, *Et accipe ab eis virgas singulas*. Item, denotat Emphasim, certitudinem, ac vehementiorem animi affectum: sic

 Deu-

Deuter. 16. 20. צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף *Justitiam*, *justitiam sectaberis*, idest, *omnino solam justitiam sectaberis*. Et Deuter. 2. 2. בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ, *Per viam*, *per viam ibo*, idest, *viâ rectâ*, *communi*, *& Regiâ ibo*. Si verò Substantivum ter repetatur, majorem Orationis vehementiam indicat: sic Jerem. 22. 29. אֶרֶץ אֶרֶץ אָרֶץ *Terra*, *terra*, *terra*, idest, *O terra omnium terrarum præstantissima*, *& laudatissima*, ut explicat Rab. Sal. Si verò Substantivum geminetur in numero plurali, tunc majorem multitudinem significat, vel etiam universitatem: Sic Genes. 14. 10. וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים בֶּאֱרֹת בֶּאֱרֹת, *Et vallis Hassiddim* erat *putei putei*, *idest*, *& vallis Siddim habebat multos puteos*. Et Joel 3. 14. vel 3. 19. vel 4. 14. הֲמוֹנִים הֲמוֹנִים בְּעֵמֶק הֶחָרוּץ, *Populi populi in Valle concisionis*, idest, *omnes populi in Valle concisionis*.

NUM. VIII.

In repetitione Substantivi, si intercesserit Copula ו Vau *&*, tunc diversitas significatur: sic Psalm. 11. 3. vel 12. 3. בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ *In corde*, *& corde loquentur*, idest, *diverso*, sive duplici *corde loquuntur*, *quorum unum in ore*, *alterum in pectore est*, ut exponunt Hebræi. Item, significat multitudinem: Sic Joel 2. 2. עַד שְׁנֵי דּוֹר וָדוֹר *Usque ad annos generationis*, *& generationis*, idest, *usque ad annos diversarum*, *& plurimarum generationum*. Item, significat continuationem: Sic Esther 3. 4. בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם *In dicendo ipsos ad eum die*, *& die*, idest, *cum dixissent ipsi ad eum unaquaque die*, sive *quotidie*, *continuò*, *crebriùs*.

NUM. VIIII.

Nomen *Filius* Periphrases, & Hebraismos facit insignes: Sic Genes. 18. 7. בֶּן בָּקָר *Filius bovis*, idest, *vitulus lactens*. Sic

Sic 1. Reg. 20. 31. בֶּן מָוֶת *Filius mortis*, ideſt, *reus mortis*. Sic 4. Reg. 14. 14. בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת *Filii Fidejuſſionum*, ideſt, *Obſides*. Sic Job. 41. 19. בֶּן קֶשֶׁת *Filius arcus*, ideſt, *ſagitta*. Sic Iſa. 21. 10. בֶּן גָּרְנִי *Filius areæ meæ*, ideſt, *Frumentum areæ in ea trituratum*, *& quaſi editum*.

NUM. X.

Nomina *Dei* אֵל *Ẽl*, אֱלֹהִים *Elohìm*, יְהוָה *Jehovàh* adhibentur epitheti loco pro *Divinum*, quo ſummum, & excellentiſſimum, maximum, & vehementiſſimum, omniſque ſuperlativa locutio ſignificatur. Sic Geneſ. 30. 8. נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים *Luctationibus Dei*, ſeu *divinis*, hoc eſt *Luctationibus vehementiſſimis*, *& graviſſimis.* Sic Pſalm. 79. 11. vel 80. 11. וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי אֵל, *Et palmites ejus Cedri Dei*, ideſt, *& palmites ejus Cedri maximæ*, *& procerrimæ*. Sic 1. Reg. 16. 12. תַּרְדֵּמַת יְהוָה *Sopor Domini*, ideſt, *ſopor graviſſimus*.

NUM. XI.

Rectio duorum Synonymorum Auxeſin, & evidentiam denotat: ſic Pſalm. 39. 3. vel 40. 3. מִטִּיט הַיָּוֵן *E luto cœni*, ideſt, *è luto cœnoſo*, *& omnibus generibus luti mixto*, ut Kimchi explicat. Sic Pſalm. 15. 5. vel 16. 5. יְהוָה מְנָת חֶלְקִי *Dominus pars partis meæ* ideſt, *Dominus omnimoda pars mea*.

NUM. XII.

Subſtantiva regunt Verbum Infinitum tanquam Nomen Genitivi Caſus: ſic Geneſ. 2. 4. בְּיוֹם עֲשׂוֹת *In die facere*, vel *faciendi*, quaſi dicat, *In die factionis*, ideſt, *In die*, *qua fecit*. Sic Ruth. 1. 1. בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים *In diebus judicare Judices*, quaſi dicat, *In diebus*, *quibus judicabant Judices*.

N u m. XIII.

Adjectivum Singulare junctum Substantivo plurali distributionem, sive partitionem denotat: sic Psalm. 118. 137. vel 119. 137. וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ *Et rectum judicia tua*, idest, *& rectum* est *unumquodque judiciorum tuorum*, sive, *& recta* sunt *judicia tua*.

N u m. XIV.

Adjectivis Numeralibus Singularis numeri junguntur plerumque Substantiva pluralia: sic Genes. 5. 6. חָמֵשׁ שָׁנִים *Quinque annos*. Et contra, Numeralibus pluralibus junguntur Substantiva singularia. Sic Genes. 31. 38. עֶשְׂרִים שָׁנָה *Viginti annum*, idest, *viginti annos*. Numeralibus verò in utroque numero conjunctis, Substantivum convenit cum numero singulari: sic Exod. 7. 8. בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה *Filius trium, & octoginta annorum*.

N u m. XV.

Per Ellipsin omittitur aliquando Adjectivum expresso tantùm Substantivo: Sic Proverb. 18. 22. מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב *Invenit uxorem, invenit bonum*, idest, *qui invenit uxorem* bonam, *invenit bonum*. Item, omittitur aliquando Adjectivum distributivum: sic Judic. 12. 7. וַיִּקָּבֵר בְּעָרֵי גִלְעָד *Et sepultus est in Civitatibus Ghilhàdh*, idest, *& sepultus est in* una ex *Civitatibus* vel *in aliqua Civitatum Ghilhàdh*.

N u m. XVI.

Adjectivum in numero plurali continuò repetitum distributio-

butionem denotat : sic Genes. 7. 9. שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ , *duo*, *duo ingressa sunt ad Nòah*, idest, *bina ingressa sunt ad Nòe*.

N U M. XVII.

Adjectivum autem in Numero Singulari continuò repetitum, Superlativum denotat : Sic 1. Reg. 2. 3. אַל תְּדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְבֹהָה *Non loquemini elatam* (rem) *elatam* (rem), idest, *ne loquamini admodum elatè*, sive, *superbissimè*.

N U M. XVIII.

Ponunt etiam Hebræi Numerum Cardinalem pro Ordinali : Sic Genes. 1. 5. וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד *Factumque est Vespere*, *factumque est mane dies unus*, idest, *factumque est Vespere*, *& mane dies primus*. Item, ponunt Numerum plenum, & rotundum, neglecto numero minori, qui aliquantùm excrescit, vel deficit : Sic Num. 11. 16. vocantur שִׁבְעִים אִישׁ *Septuaginta viri*, vel *Seniores*. Et alibi, *Septuaginta Interpretes*, cum fuerint utrique Septuaginta duo.

N U M. XVIIII.

Adjectivum Superlative sumptum regit Ablativum cum præpositione ב *Beth :* Sic Jerem. 49. 15. קָטֹן בַּגּוֹיִם נְתַתִּיךָ וּבָזוּי בָּאָדָם *Parvum in gentibus*, vel *inter gentes posui te*, *& contemptum in homine*, idest, *minimum gentium disponam te*, *& contemptissimum hominum*.

N U M. XX.

Quia carent Hebræi Comparativo, & Superlativo ; pro his gradibus utuntur Positivo : Sic Psalm. 36. 16. vel 37.

16. טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים . *Bonum modicum justo, super divitias improborum multorum*. Ideſt, *melius* eſt *modicum justo super divitias improborum multas*. Item, cùm per Comparationem volunt unum alteri præferre; id, quod præferunt, affirmant, alterum negant; Exempli gratia: Oſee 6. 6. כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא־זָבַח *Quia misericordiam volui*, *&* *non Sacrificium*, ideſt, *quia misericordiam malo quàm Sacrificium*. Præterea in Comparationibus frequenter deeſt כ *Caph*, particula comparationis, vel ſimilitudinis: Sic Proverb. 16. 24. צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם *Favus mellis dicta jucunditatis*, ideſt, ut eſt *favus mellis*, ita ſunt *dicta jucunda*.

Circa Pronomina.

Num. XXI.

Pronominis Demonſtrativi repetitio diſtributionem indicat: Sic Iſa. 6. 3. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה *Et clamavit hic ad hunc*, ideſt, *&* *clamavit alter ad alterum*. Sic Num. 22. 24. גָּדֵר מִזֶּה וְגָדֵר מִזֶּה *Maceria ex hoc*, *&* *maceria ex hoc*, ideſt, *Maceria* erat *ex hoc* loco, *&* *maceria ex illo* loco; nempe, *Maceria erat hinc*, *atque illinc*. Eleganter etiam accipitur Pronomen Demonſtrativum pro Adverbio temporis, & tunc Emphaſim denotat: Sic Num. 22. 28. כִּי הִכִּיתַנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים *Quod percussisti me istis tribus vicibus*, ideſt, *quod percussisti me jam tribus vicibus*. Aliquando per Ellipſin omittitur Pronomen relativum אֲשֶׁר *Ascher*: Sic Iſa. 42. 5. נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ *Dans animam populo super eam*, ideſt אֲשֶׁר עָלֶיהָ *Qui super eam*, ideſt, *qui est*, vel *vivit*, vel *agit super eam*. Pleonaſticè, & eleganter ponitur Pronomen in caſu Dativo: Sic Amos 2. 13. הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר *Plaustrum plenum sibi manipulo*, vel *manipulis*. Cum pronomine verò אֲשֶׁר, Pleonaſmus eſt ferè perpetuus, quando Relativum ponitur in caſu obliquo: Sic Geneſ. 1. 11. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ *Quo semen suum in eo*,

eo, ideſt, *in quo* ſit *ſemen ſuum*. Pronomen demonſtrativum per Enallagen ponitur etiam pro Relativo אֲשֶׁר Sic Pſalm. 103. 8. vel 104. 8. אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם, *Ad locum hunc fundaſti eis*, ideſt, *ad locum quem fundaſti eis*.

Circa Verba.

N u m. XXII.

Verbo Singulari Nomen plurale adjunctum Diſtributionem, ſeu Partitionem denotat: Sic Job 17. 7. שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ *Interroga*, *quæſo*, *jumenta*, *& docebit te*, ideſt, *interroga*, *quæſo*, *quodque jumentorum*, *& docebit te*. Sic etiam verbo plurali Nomen ſingulare adjunctum: ut Pſalm. 118. 103. vel 119. 103. מַה נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ *Quàm dulcia palato meo dictum tuum*, ideſt, *quàm dulcia* ſunt *palato meo ſingula dicta tua*, vel *ſingula eloquia tua*.

N u m. XXIII.

Verba tertiæ perſonæ ſæpiſſime uſurpantur indefinitè, & quaſi imperſonaliter: Sic Geneſ. 16. 14. עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר *Idcircò vocavit puteo*, ideſt, *idcirco* (quiſque) *vocavit puteum*, ſive *idcirco vocatus eſt puteus*, hoc eſt, *idcirco vocabitur puteus*.

N u m. XXIV.

Per Ellipſin Verbi Subſtantivi eleganter uſurpantur Pronomina ſeparata: Sic Geneſ. 42. 11. כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ, *Omnes nos filii viri unius nos*, *probi nos*, ideſt, *Omnes nos filii viri unius ſumus*, *probi ſumus*.

Num.

Num. XXV.

Per Enallagen Verbum, & Nomen diſcrepant Genere: Sic Geneſ. 24. 14. ponitur Verbum maſculinum, & Nomen fœmininum וְהָיָה הַנַּעֲרָה *Et erit puella*. Per Enallagen etiam ponitur una perſona pro alia: Sic Iſa. 1. 29. כִּי יֵבֹשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם. *Nam pudefient à Lucis, quos deſideraſtis*, pro כִּי תֵבֹשׁוּ *Nam pudefietis propter Lucos, quos deſideraſtis*. Item eſt Enallage, ſeu diſcrepantia generis, & perſonæ ſimul, ut cùm ſecunda pluralis maſculina ponitur loco tertiæ pluralis fœmininæ: Sic Jerem. 49. 11. וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ *Et viduæ tuæ in me confideris*, pro תִּבְטַחְנָה *Confident*, nempe, *& viduæ tuæ in me confident*.

Num. XXVI.

Quodvis Verbum regit Ablativum cum præpoſitione ב *Beth* ſignificante Cauſam, Inſtrumentum, aut Modum actionis: Sic Geneſ. 48. 22. אֲשֶׁר לָקַחְתִּי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי *Quam cepi cum gladio meo, & cum arcu meo*. Sic etiam verba Mercandi, Æſtimandi, & quæcumque pretium requirunt, regunt Ablativum pretii cum præpoſitione ב *Beth:* Sic Deuter. 2. 6. אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף *Cibum emetis ab eis in* ſive *pro pecunia*. Aliquando pro præpoſitione ב *Beth* reperitur ל *Lamedh*, ut 1. Reg. 2. 36. לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף *Pro nummulo argenti*, ſive *argenteo*.

Num. XXVII.

Verbum Subſtantivum communiter habet ante, & poſt ſe Nominativum, ut apud Latinos: Sic Geneſ. 3. 2. וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם *Et Serpens fuit callidus*, ideſt, *& Serpens erat callidior*. Aliquando verò alter Nominativus admodum venuſtè convertitur in Accuſativum, vel Ablativum cum præpoſitione

ב Beth

ב Beth *In*, *inter*: Sic Judic. 11. 35. וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי, *Et tu fuiſti in turbatoribus meis*, ideſt, *& tu fuiſti perturbans me*, ſive *turbator meus*.

N u m. XXVIII.

Verba Paſſiva communiter regunt Ablativum cum præpoſitione *A*, *ab* &c. ut apud Latinos: Sic Levit. 26. 43. וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם *Et terra relinquetur ab eis*: ſed quandoque pro Ablativo regunt Dativum: Sic Geneſ. 31. 15. נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ *Extraneæ reputatæ ſumus ipſi*, ideſt, *ab ipſo*.

N u m. XXVIIII.

Cùm duo Verba ſeſe mutuò regunt, alterum ſemper Modi Infinitivi eſt, ut Iſa. 28. 12. וְלֹא אָבוּא שְׁמוֹעַ *Et non voluerunt audire*. Aliquando ~~verò alterum eorum~~ eleganter per Adverbium explicatur: Sic Pſalm. 32. 3. vel 33. 3. הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה *Benefacite pulſare cum clangore*, ideſt, *benè*, ſive *optimè pulſate cum clangore*. Interdum etiam per Ellipſin omittitur verbum Infinitum: Sic Iſa. 1. 13. לֹא אוּכַל אָוֶן *Non poſſum iniquitatem*, ſubintellige נְשׂוֹא *Ferre*. Ideſt, *Non poſſum ferre iniquitatem*.

N u m. XXX.

Verbum finitum quodvis regit ſuum Infinitum ad majorem certitudinem, evidentiam, Emphaſim, & exagerationem exprimendam, atque hoc modo Infinitum ſæpius præcedit: Sic Geneſ. 2. 17. מוֹת תָּמוּת *Moriendo morièris*. Sic Lament. Jer. 1. 2. בָּכוֹ תִבְכֶּה *Plorando ploravit*, ideſt, *Vehementer*, *& amarè ploravit*. Similem Auxeſin ſignificat negatio contrariæ rei,

rei, quando affirmationi ſubnectitur: Sic Lament. Jer. 2. 17. חָמָל וְלֹא הָרַם *Deſtruxit, & non pepercit*, ideſt, *integrè, atque totaliter deſtruxit*. Cum verò Infinitum ſequitur, tum continuatio, & frequentatio indicatur: Sic וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ אֶתְכֶם *Et benedixit benedicendo vobis*, ideſt, *& inceſſanter*, ſive, *ſine intermiſſione benedixit vobis*. Aliquando particula aliqua intercedit: Sic Geneſ. 46. 4. אַעַלְךָ גַם-עָלֹה *Aſcendere faciam te etiam aſcendendo*.

N u m. XXXI.

Per Enallagen Hebræi tempus pro tempore ponunt, ut Verbum Infinitum pro Præterito: Sic Ezech. 1. 4. וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, *Et animalia currere, & redire*, pro רָצוּ וְשָׁבוּ *Cucurrerunt, & redierunt*, ideſt, *Et animalia currebant, & redibant*. Ponitur etiam pro Participio, ut Geneſ. 8. 5. וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר *Et aquæ fuerunt eundo, & deficiendo*, pro הוֹלְכִים וְחֹסְרִים *Euntes, & deficientes*, ideſt, *& aquæ erant euntes, & deficientes*, ſcilicet, *pergebant deficere*. Ponunt etiam pro Imperativo, ut Exod. 20. 8. זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת *Recordari diei Haſchſchabbàth*, pro זְכוֹר *Recordare*, ideſt, *Recordare diei Sabbathi*. Ponunt etiam pro futuro: Sic Ezech. 11. 7. וְאֶתְכֶם הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ *Et vos educere de medio ejus*, pro אוֹצִיא *Educam*, ideſt, *& vos educam de medio ejus*. Ponunt etiam pro Nomine: Sic Pſalm. 100. 3. vel 101. 3. עֲשֹׂה סֵטִים שָׂנֵאתִי *Facere declinantium odi*, pro מַעֲשֵׂה סֵטִים *Factum*, ſive *opus declinantium*, ideſt, *opus declinantium odi*.

N u m. XXXII.

Gerundium ponitur cum Nominativo, vel Accuſativo, quod habeat vicem ſuppoſiti, loco Verbi finiti cum Nominativo:

tivo : Sic Pſalm. 125. 1. vel 126. 1. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת *In convertendo Dominus captivitatem*, ideſt, *cum converteret*, vel *quando convertit Dominus captivitatem*. Similiter Pſalm. 141. 4. vel 142. 4. בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי *In deficiendo ex me ſpiritum meum*, ideſt, *cum deficeret ex me ſpiritus meus*.

NUM. XXXIII.

Verba accipiuntur Hebraice non ſemper in actu perfecto, ſed ſæpe in actu continuato, vel tantùm inchoato : Sic Hebræi dicuntur egreſſi ex Ægypto *veſpere*, Deuter. 16. 6. תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעָרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם *Sacrificabis Happèſah in veſpere juxta venire Solem* ad occaſum *ſtatuto tempore, egredi te de Ægypto*, ideſt, *immolabis Phaſe veſpere ad Solis* occaſum *ſtatuto tempore, quando egreſſus es tu de Ægypto*. Alibi *Noctu* Exod. 12. 42. לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם *Nox cuſtodiarum ipſa Domino ad educendum eos de terra Ægypti*, ideſt, *Nox obſervabilis eſt Domino, quando eduxit eos de terra Ægypti*. Alibi, *Mane*, Num. 23. 3. Idque quia *Veſpere* immolarunt, & comederunt agnum, quod fuit initium egreſſus. *Noctu* cæſis Ægyptiorum Primogenitis acceperunt à Pharaone veniam, imo mandatum exeundi, & itineri ſe accinxerunt. *Manè* reipſa, & perfectè egreſſi ſunt. Non rarò inchoationem actus ponunt pro ipſo actu: Sic Cant. 1. 7. vel 1. 6. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה *Ad quid ero quaſi declinans*, ideſt, *quare ero quaſi declinans*; Vel, ut Vulg. *Ne vagari incipiam*, ideſt, *ne divager*.

NUM. XXXIV.

Præterea Verbis non actum, ſed agendi debitum, & officium Hebræi deſignant : Sic Prophetæ paſſim dicunt ſub Chriſto abolenda omnia peccata ; Juſtitiam, pacem, ſanctitatem, omnem-

mnemque virtutem toto Orbe germinaturam; quia scilicet Christus, quantum est ex parte sua, ita fecit, facitque quotidie, dans nobis gratiam suam potentem ad hæc præstanda, si velimus.

N u m. XXXV.

Verba realia non rarò accipiunt pro mentalibus, vel verbalibus: Sic Jer. 1. 10. הִפְקַדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לִנְתוֹשׁ וְלִנְתוֹץ וּלְהַאֲבִיד וְלַהֲרוֹס לִבְנוֹת וְלִנְטוֹעַ *Constitui te die hac*, sive *bodie super gentes, & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes*. Idest, *ut prædices has gentes evellendas, & destruendas esse: illas verò ædificandas, & plantandas*.

N u m. XXXVI.

Vice versa, Verba mentalia, vel vocalia, accipiunt pro realibus: Sic Jerem. 4. 12. אֲדַבֵּר מִשְׁפָּטִים אוֹתָם *Loquar judicia cum eis*, idest, *infligam eis justas pœnas*.

N u m. XXXVII.

Verba Neutra non rarò Active exponenda sunt, & Verba Activa per duplicem actionem more conjugationis Hebraicæ Hiphil: Sic Psalm. 51. 7. vel 52. 7. וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל *Et eveller te ex tentorio* sive juxta Interpretat. Vulgat. *Emigrabit te de Tabernaculo tuo*, idest, *Emigrare faciet te de tabernaculo tuo*: Sic Osee 8. 4. הֵם הִמְלִיכוּ *Ipsi regnare fecerunt*, sive, *ipsi Regem sibi constituerunt*, & juxta Interpretationem vulgat. *Ipsi regnaverunt*, idest, *ipsi Regem sibi constituerunt*. Sic Jonæ 3. 7. וַיַּזְעֵק, *Et clamavit* juxta Interpretationem vulgat. Idest, *Et clamare fecit*, (nempe Rex).

Circa

Circa Adverbia.

NUM. XXXVIII.

Adverbii continuâ repetitione Superlativâ locutio denotatur: Sic 4. Reg. 10. 4. וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד *Et timuerunt valde, valde*, ideſt, *& timuerunt vebementiſſimè*. Pleonaſtice huic voci quandoque præponitur ב *Beth* cum ſingulari elegantia: Sic Exod. 1. 17. וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד *Et roborati ſunt in valde valde*, ideſt, *& roborati ſunt copioſiſſimè*, ſive *quamplurimum*.

Circa Præpoſitiones.

NUM. XXXXIIII.

Una, eademque Præpoſitio diverſas in diverſis Sacræ Scripturæ Locis admittit Interpretationes, puta, *Status; Motus; Comparationis*, &c. ut diximus Cap. V. Num. V. ubi *De voce cum præfixis*.

Circa Conjunctiones.

NUM. XL.

In more poſitum eſt Hebræis, & Chaldæis libros ſuos ordiri à particulis, quæ ad alia, quæ non extant, referuntur; puta, à particulis: *Ab*, *Et*, *Igitur*, *Autem*, *Ergo*, &c. ut habetur initio Levit. Numer. Joſue: Ita etiam 2. 3. 4. Reg. 2. Paralip. 2. Eſdr. &c. idque quia Scriptores iſti animo contemplabantur rem præteritam, ad quam illud, quod ſcribebant, per iſtiuſmodi particulas volebant referri; ſive res illa ſcripta jam eſſet in alio volumine, quod non ex-

extat, five mente tantummodo fuerit comprehenfa.

Num. XLI.

Particulà אם *Si* præter fignificationes, quas habet communes cum Latinis, fumitur etiam ab Hebræis pro *Non*, idque cùm juramentum præcefferit: Sic 3. Reg. 17. 1. חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר *Vivit Dominus Deus Ifraël, in cujus confpectu fteti, fi erit annis bis ros, aut pluvia*. Ideft, *vivit Dominus Deus Ifrael*, five, *Juro per Dominum Deum Ifrael, in cujus confpectu fto, quod non erit annis bis ros, aut pluvia*. Cùm verò Oratio fuerit negans, particula אם *Si* vertit illam in affirmantem: Sic Ifa. 14. 24. נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי כֵּן הָיָתָה *Juravit Dominus Exercituum dicendo, fi non ut putavi, ita erit*, ideft, *Juravit Dominus Exercituum dicendo, quod ut ipfe putavit, ita erit*. Idem accidit in juramentis imprecatoriis: Sic Ifa. 5. 9. אִם־לֹא בָּתִּים רַבִּים לְשַׁמָּה יִהְיוּ, *Si non domus multæ in defolationem erunt*, ideft, *Quia domus multæ in defolationem erunt*. Similiter juramenta exprimunt Hebræi per formulam, *Levare manum*: Sic Genef. 14. 22. הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל יְהוָה אֵל עֶלְיוֹן *Levavi manum meam ad Dominum Deum Altiffimum*, ideft, *Juravi per Dominum Deum Altiffimum*.

Circa Varia.

Num. XLII.

Propter exiguum numerum Radicum, feu Thematum Linguæ Sanctæ, quæ non funt, nifi 1022. à quibus omnia Nomina, & Verba derivantur, frequenter Hebræi uno, eodem-

demque Nomine, vel Verbo, vel etiam ſententiâ, res diverſas ſignificant, unde natæ ſunt diverſæ Interpretationes, de quibus egimus Cap. V. Num. II. III., & IV.

Num. XLIII.

Quia una, eademque Perſona multoties plura nomina habebat, inde factum eſt, quod unus, idemque nunc uno, nunc alio nomine vocatur in Scripturis: Sic Gen. 26. 34. Uxor Eſau dicitur אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי הַחִתִּי *Judith Filiam Beerì Ethæi*. Et poſtea Geneſ. 36. 2. dicitur אֶת־עָדָה בַּת־אֵילוֹן הַחִתִּי *Ada filiam Elòn Ethæi*.

Num. XLIV.

Decem Tribus Iſrael, quando diſtinctæ erant ab aliis duabus tempore Roboam, & ſub diverſo Rege uſque ad Captivitatem Babylonicam, ſæpe à Prophetis vocantur *Ephraim*, ſæpe *Joſeph*, quia ex Ephraim filio Joſeph ortus eſt Jeroboam, qui primus Schiſma fecit, & decem Tribus à domo David abduxit, ſibique aſcivit juxta prophetiam Ahiæ 3. Reg. 11. 29. Vocantur etiam *Samarìa*, quia in Samaria, & in Tribu Ephraim erat ſedes Regum Iſrael. Itidem vocantur *Iſrael*, vel *Jacob*, quia erant major pars filiorum. Duæ verò reliquæ Tribus vocantur *Regnum Juda: Domus David: Jeruſalem*, vel *Sion*. Sed poſt captivitatem Babylonicam, *Iſrael*, & *Juda* pro eodem populo accipiuntur, ſcilicet, pro *Judæis è Babylone reductis in Judæam*, qui majori ex parte erant de *Tribu Juda*, & ſi qui alii ex aliis Tribubus hinc inde eòdem reverſi ſunt, junxerunt ſe Tribui Juda, unde omnes indiſcriminatim nunc *Iſraelitæ*, nunc *Judæi* vocabantur.

Num. XLV.

Quando Scriptura nominat *Orientem*, vel *Occidentem*; *Meridiem*, vel *Aquilonem*, intelligenda eſt ſemper reſpectu Civitatis *Jeruſalem*, vel *Terræ Sanctæ*, vel *Judææ*, ſitæ in medio quaſi Orbis habitati: quia Codicis Sacri Scriptores fuerunt omnes Judæi, & ad Judæos ſcribebant: Sic Dan. cap. 11. prædicit *Reges Auſtri* conflicturos cum *Regibus Aquilonis*, ideſt, *Reges Ægypti* cum *Regibus Syriæ*, nempe *Ptolomæos* cum *Antiochis*: Sic *Aſſirii*, & *Chaldæi* vocantur *Aquilonares* reſpectu ſcilicet *Judææ*. Sic Jer. 1. 14. habetur מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה *Ab Aquilone pandetur* omne *malum*, ideſt, *E Babylone pandetur omne malum*. Occidens in Scripturis ſæpe vocatur *Mare*, eò quòd *Mare Mediterraneum*, quod Paleſtinam attingit, Judææ ſit majori ex parte ad *Occidentem*. Quia verò idem *Mediterraneum* ex parte ipſi Judææ eſt ad *Auſtrum*, ideo *Mare* accipitur etiam in Scripturis pro *Auſtrali Plaga*: Sic Pſalm. 106. 3. vel 107. 3. מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם *A Solis Ortu*, & *Occaſu*; *ab Aquilone*, & *Mari*, ideſt, *Auſtro*. Præterea *Meridies* vocatur *Dextera*; *Septentrio*, *Siniſtra*, eò quòd convertenti faciem ad *Orientem* talis ſit partium illarum ſitus.

Num. XLVI.

Voces, *Non amplius*; *Non ultra*; *Æternum*; *Seculum*; *Generatio*; *Generationes*, ſæpe non ſignificant abſolutam æternitatem, ſeu durationem interminabilem, ſed ſolum diuturnam durationem, & quaſi humanam æternitatem, ideſt longum tempus, cujus finis ab homine jam vivente non videtur: Sic Ezech. 26. 14. dicitur de Tyro: לֹא תִבָּנֶה עוֹד *Non ædificaberis ultra*, ideſt, *ad longum tempus*; nam poſtea reædificata eſt, & priſtinam gloriam reſumpſit; unde ab Alexandro Magno rurſum vaſtata eſt. Sic 1. Paralip. 15. 2. dicitur de

de Levitis, & Arca ולשרתו עד־עולם *Et ad ministrandum sibi usque in æternum*, cum tamen nec Levitæ, nec Arca amplius extent. Aliquando addunt sententiæ tantum Epitasin, quæ rem valde exageret: Sic 2. Reg. 3. 28. נקי אנכי *Mundus ego*, sive, *Mundus sum* in sempiternum, ideſt, toto Cœlo absum à cœde tam impia, tam perfida.

N u m. XLVII.

Una pars hominis physica, puta, *Caro*, vel *Anima*, vel *Sanguis* sæpe pro toto homine ponitur; Sic etiam *Caput* pro homine: ut Genes. 40. 19. ישא את־ראשך Auferet Pharao *caput tuum*, ideſt, *te*; neque enim præcisum est illi *caput*, sed ut mox subditur; *suspensus est in Cruce:* Etiam una pars Logica, ut *Genus* pro *Specie:* Verbi gratia, *Tempus* pro *Anno:* Sic Dan. 7. 25. עדן ועדנין ופלג עדן *Tempus, & Tempora, & dimidium Temporis* pro *Tribus Annis, & medio*. Vel contra *Species* pro *Genere:* Sic Isa. 1. 15. *Sanguis*, seu *homicidium* pro *quovis peccato*. *Pestis*, & *gladius*; pro *quavis clade*. *Justitia*, & *misericordia* pro *quavis virtute*, ut Psalm. 111. 9. vel 112. 9. Etiam *Materia* pro re ex ea confecta: Sic 2. Reg. 6. 5. משחקים לפני יהוה בכל עצי ברשים *Ludentes ad facies Domini in omnibus lignis Abietum*, ideſt, *ludentes coram Domino in omnibus lignis abietum*, vel ut Vulgat. *Ludere in omnibus lignis fabrefactis*, sive *abietum*, pro *Ludere* omnibus instrumentis musicis. Etiam pars una pro altera, ut *Anima* pro *Cadavere:* Sic Num. 9. 6. טמאים לנפש אדם *Immundi super anima hominis*, ideſt, *propter Cadaver*.

N u m. XLVIII.

Nomen Figuræ tribuitur rei figuratæ, & nomina Parentum patronymicè sumuntur pro Filiis, & Posteris: Sic *Chri-*

 stus

ſtus vocatur *David:* Ezech. 34. 23. וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת עַבְדִּי דָוִיד *Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem unum*, *& paſcet eas*, *Servum meum Davidh*, vel juxta Vulgat. *Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem unum*, *qui paſcet eas*, *Servum meum David*. Simili modo, cùm quis mores alterius imitatur, illi tribuitur tanquam proprium, & Gentilitium nomen illius, quem imitatur: Exempli gratia; Iſraelitæ impii vocantur *Sodomitæ*, *Gomorrhæi*. Iſa. 1. 10. שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה קְצִינֵי סְדֹם הַאֲזִינוּ תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עַם עֲמֹרָה *Audite verbum Domini Principes Sodomorum*, *percipite auribus Legem Dei noſtri Populus Gomorrhæ*. Et Ezech. 16. 45. vocantur *Amorrhæi:* dicitur enim ibi: וַאֲבִיכֶן אֱמֹרִי *Et pater veſter Amorrhæus*.

Num. XLIX.

Urbes, quaſi Mulieres eſſent, ab Hebræis paſſim vocantur *Filiæ*. Cùm verò eas notare volunt de idololatria, vocantur *Meretrices:* Quandoque vocantur *Virgines:* Sic 4. Reg. 19. 21. בְּתוּלַת בַּת צִיּוֹן *Virgo filia Sion*. Simili modo *Filios*, vel *Filias* alicujus vocant, quod ex alio extrahitur, & quaſi paritur: Sic Lament. Jer. 3. 13. *Sagittas* vocant *Filias pharetræ;* vel ut eſt in Hebræo בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ *Filios pharetræ ſuæ*. Sic Iſa. 21. 10. *Frumenti grana excuſſa* vocant *Filios areæ;* Vel ut eſt in Hebræo מְדֻשָׁתִי וּבֶן־גָּרְנִי *Trituratio mea*, *& filius areæ meæ*. Iſa. 23. 10. *Inſulam Tyrum* vocant *Filiam Maris*, Hebraice בַּת־תַּרְשִׁישׁ *Filiam Tarſchìſch*, ſive *Tarſis*. Sic Rabbini *Acetum* vocant: בֶּן יַיִן *Filium vini*.

Num. L.

Sæpè Potentiam, vel Actum potentiæ pro Objecto ponunt: Sic *Timorem* pro re, quæ timetur: ut Geneſ. 31. 42.

42. ופַחַד יִצְחָק הָיָה לִי *Et timor Isaac affuisset mihi*. Sic *Spem* pro *re sperata*, ut Proverb. 12. 13. תוחלת ממשכה מחלה לב *Spes, quæ differtur, affligit animam*. Sic *Auditum* pro *re audita*: Sic Isa. 53. 1. מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ *Quis credidit auditui nostro?*

Num. LI.

Sæpe loquuntur Scripturæ de Deo humano more, cùm ei tribuunt humanam formam, *os*, *oculos*, *manus*, *pedes* &c. Item, animi passiones, scilicet, *amorem*, *gaudium*, *exultationem*, *iram*, *indignationem*, & alia istiusmodi, ut humano captui se accomodent, cùm Deus sit purus Spiritus, omnisque prorsus passionis expers.

Num. LII.

Frequenter utuntur Hebræi Hieroglyphicis, Symbolis, & Ænigmatibus: Sic Jerem. cap. 25. 38. מִפְּנֵי חֲרוֹן הַיּוֹנָה *A facie iræ Columbæ:* Et cap. 46. 16. מפני חֶרֶב הַיּוֹנָה *A facie gladii Columbæ;* cùm tamen per *Iram*, & *gladium Columbæ* intelligunt iram, & gladium Chaldæorum, in quorum labaro erat Columba argentea pennis inauratis, Semiramidem repræsentans. Sic Dan. 4. per Ænigma *arboris* describitur Imperium Nabuchodonosoris. Cap. 7. Per *quatuor bestias* repræsentantur quatuor Monarchiæ. Cap. 8. Per *hircum*, & *arietem* repræsentantur Alexander Magnus, & Darius, & alia istiusmodi.

Num. LIII.

Aliquando per μίμησιν, seu *imitationem* alludit Scriptura ad Fabulas Poëtarum: Sic Job 21. 33. citat *Glareas cocyti*: Isa.

Isa. 34. 14. citat *Onocentauros*, & alia istiusmodi; non quod fabulas approbent Prophetæ, sed ut modo loquendi vulgi sese accomodent. Qui plura desiderat, consulat Thesaur. Buxtorf. & Prologomen. Briani Waltoni, quos in hac collectione Authores habui.

CAP. XIII.

De Figuris, quæ præcipuè in hoc Lexico observantur.

I.

Anaphora; Grecè Ἀναφορά, Relatio: Figura, quæ fit cùm unum ad aliud refertur, estque ejusdem partis Orationis per diversa membra repetitio. *Vide* בִּגְדִיבִים

II.

Anastrophe, Græcè Ἀναστροφή, Inversio, præpostera rerum, seu verborum collocatio. Figura, seu conversio retrorsum, vel in contrariam partem reciprocatio. Item, reversio, reditus; fitque cùm sententiam promimus ordine converso. *Vide* יָשַׁשׁ a.

III.

Antimeria, Græcè Ἀντιμερεία, Figura, quæ fit, cùm pars pro parte ponitur. *Vide* הָאֶחָד a.

IV.

Antiphrasis, Græcè Ἀντίφρασις, Sermo per contrarium intelligendus, seu Figura, quæ fit quoties verba sonant diversum ab eo, quod intelligimus. *Vide* בָּרַךְ b.

V.

V.

Antiprosopon, Græcè 'Αντιπρόσωπον, Oppositam, seu obversam faciem referens; Est Figura, quæ fit potissimum, quando pro homine ingrato persona gratissima ponitur. *Vide* הֵשְׁמוֹ.

VI.

Antiptosis, Græcè 'Αντίπτωσις, Figura, quæ fit cùm Casus pro Casu ponitur. *Vide* וַיֵּצְאוּ.

VII.

Apocope, Græcè 'Αποκοπή, Amputatio; Figura, quæ fit cùm ultima litera, vel syllaba tollitur.

VIII.

Aphæresis, Græcè 'Αφαίρεσις. Abscissio, Figura, quæ à principio dictionis literam, vel syllabam aufert.

VIIII.

Apostrophe, Græcè 'Αποστροφή. Aversio, conversio; Figura, quæ fit quoties ad diversas personas verba convertimus.

X.

Auxesis, Græcè Αὔξησις. Augmentum, incrementum; Est figura, quæ aliquando quædam nomina per membra singula rerum argumenta congeminat. *Vide* וּמְרִים a.

XI.

Catachresis, Græcè Κατάχρησις. Abusio, Figura, quâ nomen simile rebus tribuitur, quibus nomen illud non convenit, sive quoties aliena rerum nomina, non habentibus, tribuuntur. *Vide* אֶגְרַע.

XII.

Characterismos, Græcè Χαρακτηρισμός. Figura, quâ vita alicujus describitur, sive quæ rem, aut personam cum præsentem, tum absentem spiritualibus oculis subministrat. *Vide* בְּרְכוֹרַת c.

XIII.

Climax, Græcè Κλίμαξ. Scala, gradatio. Figura, quæ fit quoties ab una re ad aliam, positis quasi gradibus, gradatim ascendimus. *Vide* בְּרָמִים.

XIV.

Crasis, Græcè Κρᾶσις. Mixtio, mixtura, commixtio. Figura, seu duarum vocalium, vel vocalis, & Diphthongi, vel duarum Diphthongorum in unam syllabam coitio, unum efficiens sonum ex ambabus mixtum, mutatione duarum literarum in unam tertiam factâ. *Vide* לֵאמֹר f.

XV.

Diaphoresis, Græcè Διαφόρησις. Differentia. Figura, per quam fit potissimum personarum differentia, ut inter justum, & injustum. *Vide* וְנוֹתֵן.

XVI.

XVI.

Diatypofis, Græcè Διατύπωσις. Delineatio, difpofitio, expreffio, formatio, informatio. Figura ubi rebus, perfonis, vel fubjectis, & formæ ipfæ, & habitus exprimuntur. *Vide* בכעס.

XVII.

Ænigma, Græcè Αἴνιγμα. Obfcura allegoria, vel quæftio obfcura. Figura, quâ res difficilè intelligitur, nifi aperiatur. *Vide* החידה.

XVIII.

Ætiologia, Græcè Αἰτιολογία. Caufæ redditio. Figura, quæ fit quoties præmiffæ rei decora fubjungitur ratio. *Vide* ויגל.

XVIIII.

Ellipfis, Græcè Ἔλλειψις. Deficientia, defectus. Figura, quæ fit cùm aliqua vox deeft Orationi. *Vide* אדירו.

XX.

Emphafis, Græcè Ἔμφασις. Significatio, expreffio. Figura, quæ fit cùm plus intelligendum relinquitur, quàm exprimitur; Eft etiam Emphafis in una tantùm voce, quæ fignificantior fit, & gravior cœteris, feu quæ plus quàm dicit, vel etiam id, quod non dicit, fignificat. *Vide* ופשעי.

XXI.

Enallage, Geæcè Ἐναλλαγή. Permutatio, Figura, quæ fit

fit cùm pars pro parte ponitur, vel accidentia partium permutantur. *Vide* אֶחָד. b.

XXII.

Endiadys, Græcè 'Ενδιαδύς. Unum per duo. Figura, quæ fit cùm unum in duo dividimus. *Vide* בִּרְקִיעַ.

XXIII.

Energia, Græcè 'Ενεργεία. Evidentia, repræſentatio, illuſtratio. Figura quâ res ita deſcribitur, ut cerni videatur. *Vide* וְאַקְשֵׁהוּ.

XXIV.

Epanalepſis, Græcè 'Επανάληψις. Repetitio dictionis, ſive ſententiæ. Figura, quæ fit cùm repetitione dictionis, ſive ſententiæ poſt aliqua interjecta. *Vide* דָּמִי.

XXV.

Epanodos, Græcè 'Επάνοδος. Reditus, regreſſio. Figura, quæ fit cùm reditur ad eandem vocem, vel rem, ſive cùm fit repetitio rerum, quæ junctim dictæ ſunt. *Vide* חָסֵב.

XXVI.

Epenthesis, Græcè 'Επένθεσις. Impoſitio, appoſitio. Figura, quæ fit quoties in medio vocis apponitur Syllaba, vel Litera. *Vide* כֻּלְּהֶם.

XXVII.

XXVII.

Epexegeſis, Græcè Ἐπεξήγησις. Appoſitio, probatio. Figura, quæ fit quoties uni cauſæ duas probationes apponimus. *Vide* יִשְׂבְּעוּ.

XXVIII.

Ephegeſis, Græcè Ἐφήγησις. Expoſitio. Figura, quæ fit quoties quæ prius dicta ſunt, exponuntur. *Vide* גּוֹל c.

XXVIIII.

Epicherema, Græcè Ἐπιχείρημα. Argumentum, conatus, aggreſſio, ratio, approbatio. Figura, quæ fit quoties rem, de qua agimus, per exemplum probare contendimus. *Vide* אוֹרִי.

XXX.

Epidiorthoſis, Græcè Ἐπιδιόρθοσις. Correctio, Figura quæ repræſentat ſuperioris rei cognitionem. *Vide* וִישׁוּעָתִי.

XXXI.

Epimone, Græcè Ἐπιμονή. Perſeverantia. Figura, quâ ejuſdem dictionis, ſive membri crebra geminatio fit cùm impetu pronunciationis. *Vide* אֵיבִי.

XXXII.

Epiphonema, Græcè Ἐπιφώνημα. Acclamatio. Figura, quâ ſumma acclamatio fit ſuper aliqua re narrata, vel probata. *Vide* וְשַׁבְתִּי.

XXXIII.

Epitasis, Græcè Ἐπίτασις. Figura, quæ exagerationem significat, & fit quando utimur verbo vehementiori pro minus vehementi. *Vide* יַגִּיעַ.

XXXIV.

Epitrochasmos, Græcè Ἐπιτροχασμός. Figura, quâ res magnas, & diversas celeritate quadam percurrimus, & succinctè ea, quæ sunt effusius dicenda, perstringimus. *Vide* אֶחְסָר.

XXXV.

Epizeuxis, Græcè Ἐπίζευξις. Combinatio, conduplicatio, conjugatio. Figura, quæ fit quoties in uno versu sermonem sine aliqua interpositione geminamus. Eadem est ac Epimone. *Vide* סַכּוֹתָה.

XXXVI.

Erotema, Græcè Ἐρώτημα. Interrogatio, quæstio. Figura, quæ fit quoties de aliqua re interrogamus. *Vide* וּלְאֻמִּים.

XXXVII.

Ethopæia, Græcè Ἠθοποιία. Morum, affectuumque expressio, seu figuratio moralis. Figura, quæ fit potissimum, cùm aliquem ad loquendum introducimus. *Vide* יְמַצְאֻנְנִי.

XXXVIII.

Euphenismus, Græcè Εὐφημισμός. Figura, quæ fit quoties res ingratas, & odiosas mitioribus vocalibus exprimimus, vel etiam Ironicè. *Vide* אַשְׁאִיר.

XXXVIIII.

XXXVIIII.

Exallage, Græcè Ἐξαλλαγή. Immutatio, permutatio; diverſitas. Figura, quâ res immutatur. *Vide* וּבְחָרוּנוֹ.

XL.

Exetaſmos, Græcè Ἐξετασμός. Exquiſitio, inquiſitio; quæſtio. Figura, quæ fit cùm res plures diviſas cum interrogatione exquirentes, ſingulis, quæ conveniunt, applicamus. *Vide* לְמִרְמָה.

XLI.

Heteroſis, Græcè Ἑτέρωσις. Aliena. Figura, quæ fit cùm ponitur abſtractum pro concreto, ſeu aliud pro alio. *Vide* וְנִגְּשֵׁךְ.

XLII.

Hieroglyphicè. Græcè Ἱερογλυφική. Figura, ſeu Ars ſcribendi non per literas, ſed per ſculpturas animalium, aliarumque rerum figuras; qui modus uſurpatur etiam in aliis rebus, dummodo res una per aliam demonſtratur. *Vide* הַיּוֹנָה. b.

XLIII.

Homœoptoton, Græcè Ὁμοιόπτωτον. Similium caſuum; aut ſimiliter cadens. Figura, quæ fit cùm in ſimiles ſonos diverſa membra exeunt. *Vide* וַיְמָרוּ.

XLIIII.

Homœoſis, Græcè Ὁμοίωσις. Similitudo. Figura, quæ fit

ſit cùm ex ſimilitudine cogniti devenimus in cognitionem incogniti, ſive per quam declaratur res minus nota ex ſimilitudine ejus, quæ magis nota eſt. *Vide* כְּעֵינֵי a.

XLV.

Homoëoteleuton, Græcè Ὁμοιωτελευτὸν. Similiter finitum, ſimiliter deſinens. Figura, quæ fit cùm plura verba in eandem vocem finiunt. *Vide* רָצִיחַ.

XLVI.

Homoptoton, eadem Figura, ac Homoëoptoton.

XLVII.

Hypallage, Græcè Ὑπαλλαγή. Suppoſitio, ſubmutatio. Figura, quæ fit cùm unum pro altero ſubjicitur, ſeu cùm aliquid præpoſterè effertur. Eadem eſt, ac Exallage. *Vide* אֱכֹל. L.

XLVIII.

Hyperbaton, Græcè Ὑπερβάτον. Tranſgreſſio, tranſcenſio. Figura, quæ fit quoties partes Orationis, neglectâ ſimplici, & vulgari diſpoſitione, variò inter ſe commutantur, ſive cùm ſuſpenſus Verborum Ordo inferius explicatur. *Vide* בְּבִצְלִית.

XLVIIII.

Hyperbole, Græcè Ὑπερβολή. Exuperantia, exceſſus, ſuperjectio. Figura, quâ res aliqua præter veritatem augetur, vel minuitur. *Vide* אֲמָסֵה.

L.

L.

Hyperthefis, Græcè Ὑπέρθεσις. Superpofitio, fuperlatio. Figura, quâ aliquam rem opinione omnium notam fententiâ noftrâ fuperare contendimus. *Vide* וַיָּעַף c.

LI.

Hypozeuxis, Græcè Ὑπόζευξις. Subconjunctio. Figura locutionis, quæ fit cùm diverfa verba fingulis apta claufulis redduntur, five cùm diverfæ claufulæ fingulis verbis redduntur. *Vide* בַּעֲצֶרֶת.

LII.

Hyrmos, Græcè Ὑρμός. Convenientia, vel vinculum. Figura, quæ fit quando feries Orationis tenorem fuum fervat ufque ad ultimum, ubi nec perfona alia, nec caufa mutatur. *Vide* וּבִנְבָתְהָךְ.

LIII.

Ironia, Græcè Εἰρωνεία. Illufio, irrifio, fimulatio. Figura, quâ aliquid per contrarium dicitur, & per illufionem; five, per quam Orator totam fuam mentem, & voluntatem fingit. *Vide* נָא a.

LIIII.

Ifon, Græcè Ἶσον. Æquale. Figura, quæ fit cùm res aliquæ æqualitate, five parilitate fimiles, adhibitâ laude, vel detractione, junguntur. *Vide* כָּאֲרו.

LV.

Leptologia, Græcè Λεπτολογία. Tenuis, five fubtilis locutio.

cutio. Figura, quæ fit, quando res ſingulæ minutatim, & ſubtiliter indicantur. *Vide* מְדַבֵּר b.

LVI.

Liptoten, Græcè Λείπτοτεν. Defectus, attenuatio. Figura, quæ fit quando utimur verbo minus vehementi pro vehementiori. *Vide* הֲתֹהוּ.

LVII.

Metabole, Græcè Μεταβολή. Trajectio, mutatio. Figura, quæ fit, contrariis ita diſpoſitis, ut à priori poſterius proficiſcatur; ſive eſt Iteratio unius rei ſub varietate verborum. *Vide* אֲמָרַי e.

LVIII.

Metaphora, Græcè Μεταφορά. Translatio, Figura, quæ fit cùm vocabula à ſuis rebus, quarum propria ſunt, ad alias res diverſi generis, vel ſpeciei, cum ſimilitudine transferuntur, ſive cùm mutatur vocabulum ex eo loco, ubi proprium eſt, in eum, in quo aut proprium deeſt, aut translatum proprio melius. *Vide* יְגִישׁוּ b.

LIX.

Metaſtaſis, Græcè Μετάςασις. Translatio, tranſmutatio. Figura, quæ fit cùm culpam in alium transferimus, præcipue quando in judicium vocari non poteſt. *Vide* אִישִׁים.

LX.

Metatheſis, Græcè Μετάθεσις. Tranſpoſitio. Figura quæ fit

fit quando literarum Ordo immutatur *Vide* אֱמוֹרת e.

LXI.

Metonymia, Græcè Μετονυμία. Transnominatio, denominatio. Figura, per quam ponitur causa pro effectu, vel contra; Aut ponitur continens pro re contenta; vel signum pro re significata; vel quoties intellectum rei diversis modis, verbis alienis, & translatitiis indicamus. *Vide* מְבֹאו.

LXII.

Metriasmos, Græcè Μετριασμός. Mediocritas, quæ fit quoties res magna mediocri relatione profertur. *Vide* כְּמַת a.

LXIII.

Mimesis, Græcè Μίμησις. Imitatio morum alienorum: Figura, quâ verba, vocem, gestum, aut mores alicujus imitamur. *Vide* הֲפוּךְ.

LXIIII.

Parabola, Græcè Παραβολή. Collatio, comparatio. Figura, quæ fit quoties res genere dissimiles, comparantur. *Vide* וְשַׁלְּחוּ.

LXXV.

Paradigma, Græcè Παράδειγμα. Comparatio, exemplum facti, vel dicti alicujus. Figura, quæ fit potissimum, cùm per exemplum aliquem hortamur, vel deterremus. *Vide* אֱנַשֵׁיךְ.

LXVI.

Paradoxon, Græcè Παράδοξον. Inopinatum, dictum admirabile, & præter opinionem omnium hominum, sive Exitus inopinatus, cùm aliud proponitur, aliud explicatur. *Vide* אִמְרַת b.

LXVII.

Paragoge, Græcè Παραγωγή. Figura, quæ fit cùm in fine vocis litera, vel syllaba adjungitur. *Vide* כְּהֵכָּה a.

LXVIII.

Paralepsis, eadem Figura, ac Paragoge.

LXIX.

Paranomasia, Græcè Παρανομασία, vel Παρωνυμία Paronymìa. Agnominatio, appellatio denominativè facta, Denominatio. *Vide* בְּשׁוּבְכֶם.

LXX.

Paraprosdocia, eadem figura, ac Paradoxon.

LXXI.

Parenthesis, Græcè Παρένθεσις. Interpositio, interjectio, interruptio. Figura, quæ fit quoties, remota de medio sententia, integer sermo perdurat. *Vide* לִפְעָלוֹת.

LXXII.

Parìson, Græcè Παρίσον. Æquale. Figura, quæ fit quoties

ties duæ res diversæ ponuntur, sed una magis eligitur. *Vide* כְּחֲצֵרֶיךָ.

LXXIII.

Paroemia, Græcè Παροιμία. Figura, seu Proverbium quod multorum ore frequentatur. *Vide* כּוֹב b.

LXXIV.

Peusis, Græcè Πεῦσις. Interrogatio, percontatio. Figura, quæ fit quoties interrogationem responsio subsequitur. *Vide* יִרְאוּנוּ.

LXXV.

Pleonasmus, Græcè Πλεονασμὸς. Abundantia, redundantia. Figura, quæ fit cùm supervacanea verba in Oratione ponuntur. *Vide* אֲשִׁימֶנָּה.

LXXVI.

Polysyndeton, Græcè Πολυσύνδετον. Eadem Figura, ac Polysyntheton.

LXXVII

Polysyntheton, Græcè Πολυσύνθετον. Figura Verborum per adjectionem, per quam eadem conjunctio in membris, vel incisis Orationis frequenter reperitur. *Vide* שְׂפָנֵינוּ.

LXXVIII.

Procatalepsis, eadem Figura, ac Paragoge.

LXXIX.

Prolepsis, eadem Figura ac Paragoge.

LXXX.

Propanalepsis, eadem Figura ac Paragoge.

LXXXI.

Prophonesis, Græcè Προφώνησις. Allocutio, compellatio, exclamatio. Figura, quæ fit quoties inter alia, quæ loquimur, ad Deum subitò, vel ad quempiam verba convertimus. *Vide* כִּכְנוֹרִם.

LXXXII.

Prosopopœja, Græcè Προσωποποιία. Sermocinatio, conformatio. Figura sententiarum, per quam Personæ, vel aliæ res loquentes inducuntur; vel ad suadendum, vel ad objurgandum, vel ad querendum, vel ad laudandum, vel ad movendum miserationem, vel cùm fingitur rem inanimatam loqui ad animatum, & contra. *Vide* דְּכָיִם.

LXXXIII.

Sarcasmus, Græcè Σαρκασμός. Irrisio, quæ fit diductis labiis, ostensisque dentibus more canum. *Vide* אַבְנֵיהֶם.

LXXXIV.

Somatopœja, Græcè Σωματοποιία. Corporis factiva, idest attributio. Figura, quæ fit quando rebus incorporeis corpora tribuuntur. *Vide* נִפְגְּשׁוּ.

LXXXV.

LXXXV.

Syllepſis, Græcè Σύλληψις. Conceptio, comprehenſio, Figura, per quam ponitur aliquod verbum, vel in principio, vel in medio, vel in fine, quod alia etiam membra ejuſdem Periodi regere, & ſuſtentare debeat, ſed in iis aſſumitur cum aliqua mutatione, vel generis, vel numeri, vel alterius accidentis. *Vide* וְעָלֵהוּ.

LXXXVI.

Synathroeſmos, Græcè Συναθροισμός. Congeries, congregatio. Figura, quæ fit quoties multa ſimul coacervamus. *Vide* אֱמוּנִים.

LXXXVII.

Synchoreſis, Græcè Συγχώρησις. Conceſſio. Figura, quæ fit, quoties aliqua importunè deſiderantibus conceduntur, quæ ad eorum utilitatem pertinere non poſſunt. *Vide* וַהֲאוֹתָם.

LXXXVIII.

Syncope, Græcè Συγκοπή. Figura, quæ fit quoties litera, vel ſyllaba de medio dictionis, concidirur, vel ſubtrahitur.

LXXXIX.

Syncriſis, Græcè Σύγκρισις. Comparatio, contentio duorum inter ſe. Figura, quæ fit quoties comparatione quadam juſtiorem cauſam noſtram, quàm aduerſariorum demonſtramus, Figura eadem, ac Antitheſis.

LXXXX.

Syndicaſmos, Græcè Συνδικασμός. Judicium, collatio.
Fi-

Figura, quæ fit quando ſibi, aut perſonæ, aut cauſæ, ſive ex contrario, ſive ex ſimili comparantur. *Vide* אֲמָרוֹת b.

LXXXXI.

Synecdoche, Græcè Συνεκδοχή. Comprehenſio, intellectio. Figura, quæ fit quoties pars pro toto, vel vice verſa; aut antecedentia pro conſequentibus, vel vice verſa, uſurpantur. *Vide* בְּשָׂרְךָ.

LXXXXII.

Tapinoſis, Græcè Ταπείνωσις. Humiliatio. Figura quæ fit quoties magnitudo mirabilis rebus humillimis comparatur. *Vide* וּבְזוּי.

LXXXXIII.

Tautologia, Græcè Ταυτολογία. Ejuſdem rei eloquium. Figura, quæ fit cum ejuſdem ſermonis, vel ſententiæ per alia, atque alia verba repetitione. *Vide* אָבַד h.

LXXXXIV.

Zeugma, Græcè Ζεῦγμα. Adjunctio. Figura verborum per detractionem, quâ plures Sententiæ uno verbo connectuntur, ſeu per quam ponitur aliquod verbum vel in principio, vel in medio, vel in fine Periodi, quod alia etiam membra ejuſdem Periodi regere, & ſuſtentare debeat, ſine ulla mutatione generis, vel numeri, vel alterius accidentis. *Vide* וּבְעִירָם. a.

C A P. XIV.

De Indice Verſiculorum, qui in hoc Lexico interpretantur.

Tandem ut hoc noſtrum Lexicon uſui eſſet, & adjumento, non ſolum Linguæ Sanctæ ſtudioſis; ſed illis etiam, qui

qui rebus aliis occupati, ipsam nec à limine salutare voluerint; ad calcem Operis Indicem exhibui omnium Versiculorum, qui in hoc Lexico interpretantur, eumque per Columnas, servato Ordine Librorum Sacri Codicis, ut sequens Paradigma ostendit; ita ut in prima Columna inveniantur omnes Versiculi, quos interpretatus sum ex libro Genesis: In secunda, quos ex libro Exodi: In tertia, quos ex libro Levitici; & sic de singulis, cum Citatione semper Paginarum, in quibus Interpretatio quæsiti Versiculi exhibetur in corpore. Hoc pacto poterit unusquisque, cui cordi fuerit Hebraica Veritas, atque Interpretatio, quemlibet ex decem octo millibus, & sexcentis Versiculis, qui in hoc Opere interpretantur, facillime invenire, absque ulla prorsus Linguæ Sanctæ cognitione.

PARADIGMA VERSICULORUM.

Genes.	Cap. 1.	Vers. 1.	pag.&c.	Exod.	Cap. 1.	Vers. 1.	pag.&c.
	Cap. 2.	2.	pag.		Cap. 2.	2.	pag.
	Cap. 3.	3.	pag.		Cap. 3.	3.	pag.

Hæc sunt, quæ præstiti, Benevole Lector: Hæc sunt, quæ scias velim: Si quid peccavi; Si quid non recte feci; laboribus fracto, quæso, ne vitio vertas; quin potius sententiæ Græcorum, *Ethnice licet expressæ*, memento, quod.

Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστι θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν
Ἐν βιοτῇ, μοῖραν δ' οὔτι φυγεῖν ἔπορεν.

Dii bene perficiunt quicquid voluere, nec usquam
Errant; Mortales aspera fata premunt.

Apud Demosth. in Orat. *de Corona.*

Datum Casini Kal. Januar. 1751.

Vale.

PARADIGMATA.

✠ הִקִּיפוּנִי Hikkiphùni. *R.* יָקַף Jakàph. *Circumdare fecerunt me; Circumdederunt me.*

כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃

Quoniam circumdederunt me canes, cœtus maleficorum circumdederunt me: foderunt manus meas, & pedes meos. Pſalm. 21. 17. vel 22. 17.

Vulg. Quoniam circumdederunt me canes multi: conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes meos.

Hier. Quoniam circumdederunt me venatores, conſilium peſſimorum vallavit: Fixerunt manus meas, & pedes meos.

Sept. ex Cod.Rom. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, Συναγωγὴ πονηρευομένων περιέχον με· Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας. *

Verſ. Sept. et Æthiop. Interp. Quoniam circumdederunt me canes multi: Conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes.

M.S. Alex. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, Συναγωγὴ πονηρευομένων περιέχον με· Ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας * μου.

Verſ. Sept. Interp. Quoniam circumdederunt me canes multi: conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas, & pedes meos.

Pagn. Quoniam circumdederunt me canes, congregatio malignantium circumdederunt me, foderunt manus meas, & pedes meos.

Ar. Mont. Quoniam circumdederunt me canes, cœtus malignantium circumdederunt me: quaſi leo manus meas, & pedes meos.

Paraph. Chald. Quoniam vallaverunt me *impii*, qui ſimiles ſunt canibus plurimis: congregratio malignorum circumdedit me,

me ; mordentes *ſicut leo* manus meas , & pedes meos .

Quoniam circumdederunt me canes , & cœtus malorum cinxerunt me . Foderunt manus meas , & pedes meos . *Verſ. Syriac.*

Circumdederunt me canes multi ; obſedit me turba malorum ; foderunt manus meas & pedes meos . *Verſ. Arabic.*

ANNOTATIONES.

Circumdederunt me canes. *Ideſt, circumdederunt me inimici mei , obloquentes contra me , & quaſi mordentes ut canes .*

Foderunt manus meas , & pedes meos . *Clavis, ſcilicet , fixerunt me Cruci . Pro* foderunt *Hodierni Codices Hebræi habent* כָּאֲרִי Kaarì , *quod ſonat ;* Sicut Leo , *quaſi dicat* , Sicut Leo cinxerunt me . *Sed certum eſt pro* כָּאֲרִי Kaarì *olim fuiſſe* כָּארוּ Karù *pro* כָּרוּ *Karù* foderunt, *cum Epentheſi* , *ſcilicet* , *literæ* א , *ſed vocem eſſe immutatam* , *vel à poſterioribus Judæis, ut hoc illuſtre teſtimonium de Chriſto nobis eriperent ; vel errore recentiorum Librariorum , qui pro* כָּארוּ Karù , *poſuerunt* כָּאֲרִי Kaarì *ob ſimilitudinem literarum* ו , & (י) , *quæ parvo apice diſtinguuntur . Quod veteres Codices habuerint* כָּארוּ *Karù* Foderunt , *evincitur tum ex Verſione Septuag. qui ante aſſumptam humanitatem à Chriſto , poſuerunt* ὤρυξαν Foderunt , *tum ex Hieronymo, qui vertit* , Fixerunt, *atque ex aliis* , & *potiſſimum ex Codice Manuſcripto num. 626.* , *qui aſſervatur in Bibliotheca Colbert. ubi expreſsè legitur* כָּארוּ Karù , *quod oſtendit vocem eſſe potius corruptam à recentioribus Librariis, ut jam dictum eſt . Aquila vertit* ᾔσχυναν, Fœdaverunt, & *Vatabl. ad hunc locum hæc habet :* Varia eſt lectio Hebræis ; ſcribitur enim כָּרוּ Fo-

Foderunt, Et in hunc ſenſum; dicenti Thomæ: *Niſi videro in manibus ejus veſtigium*, (ſive *figuram*) *clavorum* &c. Chriſtus reſpondet, *Infer digitum tuum huc*, *&* *vide manus meas*, *&* *admove manum tuam*, *&* *immitte in latus meum*, Johan. 20. 25. *&* 27. Scribitur & כָּאֲרִי *Sicut Leo*, Subaudi *cinxerunt*, vel *momorderunt me*: Prior lectio verior.

Hier. in Verſ. Septuag. Quoniam circumdederunt me canes multi. *Canum proprium eſt, ut Domino ſuo congaudeant*, *&* *latronem allatrent*. *Canes hic Judæi intelliguntur*, *qui allatraverunt Chriſtum*, *&* *latroni congaviſi ſunt*, *hoc eſt*, *Barabbæ: quando illum petierunt*, *&* *Chriſtum occiderunt*. *Quoniam circumdederunt me canes multi: non loquentes recta*, *ſed latrantes iniqua*.

Concilium malignantium obſedit me. *Congregatio Judæorum*. *Canes multi*. *Pro canibus in Hebr. habet chelabim* כְּלָבִים *quod Aquila*, *&* *Theodotio*, *Venatores interpretati ſunt*. *Concilium malignantium obſedit me*. *Judæi obſederunt*, *ideſt*, *circumdederunt Chriſtum*.

Foderunt manus meas, & pedes meos. *Præteritum pro Futuro ponitur*. *Foderunt*, *clavos fixerunt*, *&* *fructum magnum invenerunt*, *ideſt*, *Salutem Gentium*.

Lyranus. Quoniam circumdederunt me canes multi. *Judæi ſe habentes ad me non ſicut homines*, *ſed ſicut canes rabidi*.

Concilium malignantium. *Secundum quod dicitur Matthæi* 27. Manè autem facto concilium inierunt omnes Principes Sacerdotum, & Seniores populi adverſus Jeſum, ut eum morti traderent: & vinctum adduxerunt, & tradiderunt Pontio Pilato Præſidi.

Foderunt manus &c. *Clavis in cruce perforando*. *Et licet hoc fecerint milites Præſidis*, *qui erant Gentiles*, *hoc tamen factum fuit ad importunam præcem Judæorum*.

Menoch. Canes. *Judæi*, *&* *milites*, *quos ſupra* vitulos *&* tau-

& tauros pingues *appellaverat* :

Malignantium. *Pessimorum*, *ut vertit Divus Hieronymus*.

ANALYSIS GRAMMATICA.

הִקִּיפוּנִי Hikkiphùni. *R.* יָקַף Jakàph. *Circumdare fecerunt me ; circumdederunt me*. Tert. perf. plur. Præt. Hiphil cum affix. comm. prim. perf. singul. ab abfol. הִקִּיפוּ, & hoc pro הִיְקִיפוּ ob Anomal. prim. rad. (י) quæ abjicitur, & compenfatur per Daghefch. (.) in ventre fecund. rad. ק.

Buxtorf. in Concord. *Circumdeder. me*. Col. 1.

✠ חֲסִידָה Hafidhàh *R.* חֶסֶד Hèfedh. Ex 2. fignif. *Ciconia* : Item, *Strutbiocamelus*, *Strutbio*.

אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃

Quibus illic aves nidificabunt : ciconiæ, abietes domus ejus. Ideft, in quibus aves nidificant : ciconiarum abietes funt domus. Pfalm. 103. 17. vel 104. 17.

Illic pafferes nidificabunt : Herodii domus dux eft eorum. *Vulg.*

Ibi aves nidificabunt, milvo abies domus ejus. *Hier.*

Ἐκεῖ ϛρουθία ἐννοσσεύσουσι, Τοῦ * ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *Sept. ex Cod. Rom.*

Illic pafferes nidificabunt : Herodii domus dux eft eorum. *Verf. Sept. Interp.*

Illic aves parient : Erodii domus dux eft eorum. *Verf. Ætiop.*

Ἐκεῖ ϛρουθία ἐννοσσεύσουσι, Τοῦ * ἀρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. *M. S. Alex.*

 Illic

Verf. Sept. Interp. Illic pafferes nidificabunt: Arodii domus dux eft eorum.

Pagn. Ut ibi aves nidificent, ciconiæ abietes funt domus.

Ar. Mont. Ut ibi aves nidificent: ciconiæ abietes domus ejus.

Paraph. Chald. Illic enim aves faciunt nidos: ciconiæ abietes domus habitationis ipfius funt.

Verf. Syriac. Ibi nidificarunt aves, & ciconiæ nidus eft in abietibus.

Verf. Arabic. Illic eft, ubi pullos gignunt aves, domus ciconiæ gradiens eft ante ipfum.

ANNOTATIONES.

Quibus illic aves nidificabunt. *Formul. Hebraica cum Enallage Futuri pro Præf. quo carent Hebræi, ideft, in quibus aves nidificant.*

Ciconiæ abietes domus ejus. *Ideft, ciconiarum abietes funt domus; hoc eft, ciconiæ in abietibus nidificant. Meminit peculiariter* ciconiæ, *quod ea in altioribus foleat arboribus nidificare. Enallage Numeri fingularis pro plurali, & Ellipfis verbi fubftant. Quidam pro* ciconia *vertunt*, Herodii, *ut & Septuag. Eft autem* ἐρωδιός *quoque genus* Ciconiæ *juxta nonnullos; & pro* abietes *Hebraice* בְּרוֹשִׁים *quidam legentes* בְּרָאשָׁם *quafi fit nomen* ראשׁ Caput, *à* I. *fignif. Radicis* ראשׁ *cum præpofitione* ב In, *atque cum affix. mafcul. tert. perf. plur.* ם, *quod fonat*, In capite eorum, *vertunt*, Dux eft eorum. *Aquila vertit:* ὄρνεα νοσσεύσουσιν. ἐρωδιῷ ἐλάται οἶκος αὐτῷ, Aves nidificant: Erodio abietes domus ei *Symmachus*, ὅπου στρουθία νοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βοράτ οἴκησις, ubi aviculæ nidulantur; milvo abies domicilium eft. *Hieronymus Epift. ad Suniam*, Pro *Herodio*, Sym-

ma-

machus ἰκτῖνον, idest *Milvum* interpretatus est. Denique & nos ita vertimus in Latinum, *Ibi aves nidificabunt: Milvi abies domus est:* quod scilicet semper in excelsis, & arduis arboribus nidos facere consueverit. Unde & *VI.* editio manifestius interpretata est, *Milvo cupressus ad nidificandum*. Hactenus Hieronymus. *Ad vocem verò* חֲסִידָה, *quod attinet, præter recentiores fere omnes, ex Hebræis etiam Rab. Salom. Abenezra, Hiscuni, & Rab. Levi* Ciconiam *vertunt; imo Rab. Salom. Levit.* 11. 19. *ponit ipsam vocem* Tzigonia, *dicitque sic appellatam*, quod colat pietatem cum sociis suis, alendo eos. *Et Abnezra:* Est avis, quæ statis temporibus anni apparet, sic dicta à pietate. *Arnob. & August.* Fulicam *vertunt*, *sed ea in aquis degit.*

Illic passeres nidificabunt. *Sapientes ædificant.* *Hier. in Vers. Septuag.*

Herodii domus dux est eorum. *Herodius major est omnibus volatilibus, qui aquilam vincit, & comedit. Igitur talis homo, qui in domo Dei habitat, ducatum præbeat ad vincendum diabolum, quia aquila sæpe pro diabolo ponitur.*

Herodii domus dux est eorum *Hebr.* Ciconiæ domus in abietibus, *vel* pinis. *Altissimè enim ciconiæ nidificant. Et apte hoc subjungitur ei, quod dixerat:* Illic passeres nidificabunt. *Vide tamen, si placet, de Herodio in Comment. Hieronymo adscripto.* *Estius.*

Illic passares nidificabunt. *Aviculæ in genere: nam ut diximus Psalm.* 101. *num.* 8. צִפּוֹר *Sippor quamlibet aviculam significat.* *Menoch.*

Herodii. *In Hebræo est* חֲסִידָה chasida, *in Græco* ἐρωδιός, *quæ vox significat* Milvum *Hieronymo;* Fulicam *Augustino;* Ciconiam *Suidæ;* Ardeam *Plinio*.

Domus. *Nidus.*

Dux est eorum. *Vel quod altior, & amplior sit hujus avis nidus, quàm cæterarum avium, vel quod prima nidum destruat.*

 He-

Tirinus. Herodii, חֲסִידָה *chasidàh propriè* Ciconiam *significat, quia pia in parentes, quos fovet, & alit. Et ita vertunt Chaldæus, Suidas, Emanuel Sà, & Hæbræi passim, tum hic, tum Job 39. vers. 13. Dicitur verò* Herodius, *inquit Suidas, quasi Helodius, idest, palustris, quia ciconiæ frequentes in paludibus, ut ranas, & anguillas venentur. Porro* domus *idest, nidus. Ciconia meritò dicitur esse* dux *passerum, & reliquarum avium, quia omnes anteit. Primò, tempore: nam prima omnium struit nidum. Secundò, loco, utpote in vertice domorum, & turrium, ut ab omnibus undique conspici possit. Tertiò, amplitudine. Quartò, elegantiâ. Quintò, quia aliæ aves minores in basi, & lateribus nidi ciconiæ sibi nidificant.*

Analysis Grammatica.

חֲסִידָה Hasidhàh *R.* חֶסֶד Hèsedh. Ex 2. signif. *Ciconia*. Item, *Struthiocamelus*, *Struthio.* Nom. Fœmin. singul. in stat. absol. Cæterum de *ciconia* satis dictum est supra in Annotationibus, quod scilicet sit pia, & benigna erga suos. De *Struthiocamelo* verò, sive *Struthione*, quæ avis est impia, & crudelis, quæque per Antiphrasim vocatur etiam חֲסִידָה dictum est in Annotationibus ad vocem אֶבְרָה Job. 39. 13. vel 39. 16.

Buxtorf. in Concord. *Ciconia*. Col. 6.

✠ חֲסִידָיו Hasidhàu. *R.* חֶסֶד Hèsedh. Ex 1. signif. *Benefici*, *benigni*, *misericordes*, *sancti*, *pii ejus*, *ipsius*, *illius*, *sui*. Nom. mascul. plur. cum affix. mascul. tert. pers. singul. ab absol. plur. חֲסִידִים quod à singul. חָסִיד

Cæ-

Cæterum vox eſt cum defectu (י) ante ו finale, ut oſtendit ſuperpoſitum Kerì (◦) & Maſorethæ annotarunt in margine, ſcilicet pro חֲסִידָיו. Cætera vide in וּרְשָׁעִים 1. Reg. 2. 9.

Buxtorf. in Concord. *Benefici ejus*. Col. 5.

✠ חֲסִידָי Haſidhài *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 1. ſignif. *Benefici*, *benigni*, *miſericordes*, *Sancti*, *pii mei*. Nom. maſcul. plur. cum affix. comm. prim. perſ. pluralis ab abſol. plur. &c. ut in voce præced. Sub. ד eſt Kametz (ָ) loco Pathach (ַ) ob Acc. pauſ. Athnach (֑), ſcilicet pro חֲסִידַי. Cætera vide in אִסְפוּ b. Pſalm. 49. 5. vel 50. 5.

Buxtorf. in Concord. *Beneficos meos*. Col. 5.

✠ חֲסִידְיךָ a. Vide חֲסִידֶיךָ b.

חֲסִידְךָ b.

חֲסִידֶיךָ c.

✠ חֲסִידְךָ b. Haſidhchà. *R.* חֶסֶד Hèſedh. Ex 1. ſignif. *Beneficus*, *benignus*, *miſericors*, *ſanctus*, *pius tuus*. Nom. maſcul. ſingul. cum affix. maſcul. ſecund. perſ. ſingul. ob quod Kametz (ָ) quod erat ſub ח, mutat. in Scheva (ְ); & quia ſub guttur. mutatur in Chathephpathach (ֲ); Eſt enim ab abſol. חָסִיד. Cæterum (י) ante ך redundat, ut oſtendit ſuperpoſitum Kerì (°) & Maſorethæ annotarunt in margine; Eſt enim pro חֲסִידְךָ. *Hæc vox in Opere noſtro habet integrum verſiculum*. *Pſalm.* 15. 10. *vel* 16. 10, *qui brevitatis cauſa hìc relictus eſt*.

Bu-

Buxtorf. in Concord. *Benefico tuo*. Col. 5.

✠ חֲסִידֶיךָ c. Hasidhècha. *R.* חֶסֶד Hèsedh. Ex 1. signif. *Benefici*, *benigni*, *misericordes*, *sancti*, *pii tui*. Nom. mascul. plur. cum affix. mascul. secund. pers. singul. ab absol. plur. חֲסִידִים, quod à singul. חָסִיד. Cetera vide in וַאֲקַוֶּה a. Psalm. 51. 11. vel 52. 11.

Buxtorf. in Concord. *Benefici tui*. Col. 5.

Præsentem Prodromum eo animo, eoque tantùm fine typis mandavi, ut possint Viri Docti de Opere universo judicare, & societati quamprimum faciendæ se subscribere, si libuerit.

ERRATA		*CORRIGE*
Pag. 9. vers. 13.	obscenæ	obscœnæ
Pag. 29. vers. 13.	Procerrimæ	Procerissimæ

IN-

INDEX CAPITUM.

